

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**YETİŞKİN BİREYLERDE BORDERLİNE KİŞİLİK
ÖZELİKLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİ İLE İLİŞKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatma ÖZKAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Alıőan Burak YAŞAR

İstanbul – 2022

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Fatma ÖZKAN

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Yetişkin Bireylerde Borderline Kişilik Özelliklerinin Flört Şiddeti ile İlişkisi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 02.08.2022

Sayfa Sayısı : 93

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Alişan Burak YAŞAR

Dizin Terimleri : Kişilik Bozukluğu, Borderline, Şiddet, Flört Şiddeti

Türkçe Özet : Yapılan araştırmada yetişkin bireylerde borderline kişilik özelliklerinin flört şiddeti ile ilişkisi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar tartışılarak literatüre katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Fatma ÖZKAN

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**YETİŞKİN BİREYLERDE BORDERLINE KİŞİLİK
ÖZELİKLERİNİN FLÖRT ŞİDDETİ İLE İLİŞKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Fatma ÖZKAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Afişan Burak YAŞAR

İstanbul – 2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Fatma ÖZKAN
.../.../2022

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Fatma ÖZKAN'ın “**Yetişkin Bireylerde Borderline Kişilik Özelliklerinin Flört Şiddeti ile İlişkisi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan *Dr. Öğr. Üyesi Alişan Burak YAŞAR*
(Danışman)

Üye *Prof. Dr. Nurhan FİSTİKCI*

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2022

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmada yetişkin bireylerde borderline kişilik özelliklerinin flört Şiddetiyle ilişkisinin tespiti sağlanarak, demografik değişkenlere göre borderline kişilik özellikleri ve flört Şiddeti düzeyinin farklılaşma durumları incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan araştırma ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. Yapılan araştırmanın çalışma grubunu 18 yaş üstü 405 birey oluşturmaktadır.

Bu araştırmada katılımcılardan çalışmaya katılmaya gönüllü olanlara Kişisel Bilgi Formu, Flört Şiddeti Tutum leği ve Borderline Kişilik Envanteri uygulanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 21 programı kullanılmıştır. Oluşan verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespit edilmesi için “Normallik Testi” gerçekleştirilmiştir. Verilerin normal dağıldığı belirlenmiş ve Flört Şiddeti Tutum leği ile Borderline Kişilik Envanteri puanlarının demografik değişkenlere göre incelenmesinde “Parametrik Testlerden”, “t-testi” ile “One Way Anova” testi kullanılmıştır. Flört Şiddeti Tutum leği puanları ile Borderline Kişilik Envanteri puanlarının ilişkisi içinde korelasyon analizi kullanılmıştır. Örneklemi oluşturan bireylerin Sosyo-Demografik zelliklerinin belirlenmesi için “Frekans” analizi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda cinsiyet, psikiyatrik yardım alma durumu ve yaşa göre Flört Şiddeti Tutum leği’nden alınan puanlar farklılaşırken, psikiyatrik yardım alma, aile içi ve romantik ilişkilerde Şiddete maruz kalma durumu ile yaşa göre Borderline Kişilik Envanteri Puanları anlamlı farklılık göstermektedir. Ayrıca Borderline Kişilik Envanteri puanı ile fiziksel Şiddet ve duygusal Şiddet arasında negatif yönde anlamlı ilişki varken; Borderline Kişilik Envanteri puanı ile genel Şiddet, ekonomik Şiddet ve cinsel Şiddet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Bozukluğu, Borderline, Şiddet, Flört Şiddeti.

SUMMARY

It was aimed to differentiate between borderline personality and dating violence, who have different experiences, by examining if borderline personality traits of individuals are met with dating violence according to these personality traits. In this research with the scanning model is used. The study group consists of 405 individuals over the age of 18.

In this study, Personal Information Form, Dating Violence Attitude Scale and Borderline Personality Inventory were made to the participants who volunteered to participate in the study. SPSS 21 program was used for data analysis. "Normality Test" was carried out to determine whether the resulting data were normally distributed. It was determined that the data were normally distributed, and the "Parametric Tests", "t-test" and "One Way Anova" test were used to analyze the Dating Violence Attitude Scale and Borderline Personality Inventory scores according to demographic variables. Correlation analysis was used in the relationship between Dating Violence Attitude Scale scores and Borderline Personality Inventory scores. Frequency analysis was performed to determine the socio-demographic characteristics of the individuals forming the sample.

In this research, the relationship between borderline personality traits and dating violence in adults was investigated. In line with the analysis, it was found that there was a negative significant relationship between the Borderline Personality Inventory score and physical violence and emotional violence; It was found that there is no significant relationship between Borderline Personality Inventory score and general dating violence, economic violence and sexual violence. In addition, while the scores obtained from the Dating Violence Attitude Scale differed according to gender, psychiatric help-seeking status and age, it was determined that there was no significant difference between the Borderline Personality Inventory Scores according to age, and the status of receiving psychiatric help, exposure to violence in family and romantic relationships.

Keywords: Personality Disorder, Borderline, Violence, Dating Violence

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ	v
EKLER LİSTESİ	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Problemi	3
1.2. Hipotezler ve Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.4. Sınırlılıklar	4
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Borderline Kişilik Bozukluğu Kavramı	6
2.1.1. Borderline Kişilik Özellikleri	7
2.1.2. Epidemiyoloji ve Komorbidite	9
2.1.3. Borderline Kişilik Bozukluğu Tanı Kriterleri	12
2.1.4. Etiyolojisi	14
2.1.5. Borderline Kişilik Bozukluğuna Yönelik Yapılan Araştırmalar	16
2.2. Flört Şiddeti	18
2.2.1. Flört Şiddeti Türleri	21
2.2.1.1. Fiziksel Flört Şiddeti	22
2.2.1.2. Cinsel Flört Şiddeti	23
2.2.1.3. Psikolojik/Duygusal Flört Şiddeti	24
2.2.1.4. Ekonomik Flört Şiddeti	26
2.2.1.5. Dijital Flört Şiddeti	27
2.2.1.7. Israrlı Takip	28
2.2.2. Flört Şiddetinin Nedenleri ve Sonuçları	29
2.2.3. Flört Şiddeti İle İlgili Araştırmalar	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
YÖNTEM VE TEKNİKLER

3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	34
3.3. Veri Toplama Araçları	34
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	34
3.3.2. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği	34
3.3.3. Borderline Kişilik Envanteri	35
3.4. Verilerin Analiz Teknikleri	35

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Değişkenine İlişkin Dağılımı	36
4.2. Ölçeklere Yönelik Bilgiler	37
4.3. Korelasyon Analizi	38
4.4. Ölçeklerden Alınan Puanların Karşılaştırılması	38

TARTIŞMA	46
SONUÇ VE ÖNERİLER	55
KAYNAKÇA	57
EKLER LİSTESİ	72

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Değişkenine İlişkin Dağılımı	36
Tablo 2. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının Ortalama Puan, Standart Sapma, Minimum ve Maximum Değerleri	37
Tablo 3. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi	38
Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi	38
Tablo 5. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi	40
Tablo 6. Alkol Kullanma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi	41
Tablo 7. Psikiyatrik Yardım Alma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi	42
Tablo 8. Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi	43
Tablo 9. Romantik İlişkide Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Puanlarının İncelenmesi	44
Tablo 10. Romantik İlişkide Şiddete Başvurma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi	44
Tablo 11. Yaş ile Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi	45

EKLER LİSTESİ

- EK-1** Kişisel Bilgi Formu
- EK-2** Flört Şiddeti Tutum Ölçeği
- EK-3** Borderline Kişilik Envanteri
- EK-4** Özgeçmiş

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimim sırasında yıllarımı en iyi şekilde değerlendirmemi ve onları değerli kılmama yardımcı olan birçok insan var.

Araştırmanın planlanma aşamasından tamamlanma aşamasına kadar yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, değerli vaktini ayıran, sabırla yol gösteren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Alişan Burak YAŞAR'a; eğitim hayatımda maddi ve manevi her zaman yanımda olan, sevgilerini ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, ellerindeki tüm olanakları kullanarak beni okutan ve hayallerimi gerçekleştirmemde büyük emekleri olan sevgili aileme; bu tezin her aşamasında desteğini hissettiğim değerli dostlarıma; çalışmaya katkı sağlayan tüm katılımcılara teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Fatma ÖZKAN
İstanbul - 2022

GİRİŞ

Borderline Kişilik Bozukluğu, genç erişkinlik döneminde başlayan, aşırı dürtüsellik, duygulanımda ve kişiler arası ilişkilerde dengesizlik, benlik algısında yetersizlik ve terkedilmeye karşı aşırı hassasiyet ile karakterize bir sendromdur (Amerika Psikiyatri Birliği [APA], 2013).

Borderline kişilik bozukluğu tanısı alan bireyler çevresiyle kurduğu ilişkilerde dengeyi sağlayamamaktadır. Karasızlık ve ilişkinin yoğun kurulma çabası, ilişki kurulan kişinin aşırı idealleştirilmesine neden olabilmektedir. İlişki kurulan kişilerle aşırı vakit geçirme arzusu ve aşırı yüceltme eğilimi görülebilmektedir. İlişki kurulduğunda bir süre bu kişiler iyi kabul edilir, daha sonra hızlı biçimde onları kötülemeye ve değersizleştirmeye başlanır, bu süreçte kendisinin anlaşılmadığından yakınılır ve dengeli olmayan sağlıksız ilişkiler geliştirilir (Klonsky, 2008).

Borderline kişilik bozukluğu bireyin romantik ve yakın ilişki kurma becerilerini olumsuz etkilemektedir. Bu kişiler terk edilme düşüncesinden uzaklaşabilmek adına uygunsuz davranışlara yönelirler. Terk edilme korkusu borderline kişilik bozukluğu olanlarda kaygıya, olumsuz benlik algısına ve olumsuz duygu duruma neden olmaktadır. Gerçek bir ayrılık yaşama ihtimali bile olmasa da bu korkuyu yoğun şekilde yaşarlar, bunun sonucunda ise öfke ve şiddete başvurma görülebilmektedir (Waldinger ve Gunderson, 1984).

Borderline kişilik bozukluğunda dürtüsellik yoğun biçimde görülmektedir. Yaşanılan dürtüsellik bu bireylerin sergilediği davranışların sonuçlarını düşünmeden eyleme geçmelerine yol açmaktadır. Borderline kişilik bozukluğunda görülen dürtüsellik, olumsuz duygu durumlarla birlikte ortaya çıkmaktadır. Olumsuz duygu durumla baş edebilmek için bağımlılık yapıcı madde kullanımı, ayırım gözetmeden sergilenen cinsel ilişkiler, dürtüsel para harcama, kendisine zarar verme, kontrolsüz araç sürüşü, tıknırcasına yeme bozukluğu ve tekrarlayıcı intihar girişimi gibi çeşitli davranışlar görülebilmektedir (Lieb vd. 2004).

Genel popülasyonda borderline kişilik bozukluğunun görülme oranı %1 olarak belirtilmiştir. Psikiyatri kliniklerinde ayakta tedavi görenlerde bu oran %10, yatarak tedavi görenlerde ise bu oran %20 olarak açıklanmıştır. Psikiyatri hastalarının %50'sinde ise borderline kişilik bozukluğunun görüldüğü belirtilmiş olup, oldukça yaygın görülen bir kişilik bozukluğu olduğu ifade edilmiştir (Ellison vd., 2018).

Borderline kişilik bozukluğu olan bireylerde görülen bir diğer durum ise davranışsal ve duygusal dengesizliğin olmasıdır. Bu kişiler duygusal açıdan kararsızdır, depresyon, anksiyete, stres ve öfke gibi olumsuz duyguları sergileme eğilimindedir. Bu bireylerin yaşadığı öfke patlamaları zarar görme ihtimaline arttırmakla birlikte fiziksel saldırganlık gibi davranış problemleri sergilemesine neden olabilmektedir (Lieb vd. 2004). Borderline kişilik özelliği taşıyan bireylerde saldırganlık probleminin görülmesinin romantik ilişkilerde flört şiddetiyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Romantik ilişkilerde bireyin partnerine şiddet ve istismarda bulunması flört şiddeti olarak açıklanmıştır. Flört şiddeti, kişilerarası şiddet türlerinden birisidir (Özdere & Kurtul, 2018).

Bütün flört ilişkilerinde görülebilen flört şiddeti, ilişkide tek bir hareket içerebilirken birden fazla hareketi de içerebilmektedir. Flört şiddeti tek bir kişi tarafından uygulanabileceği gibi partnerler tarafından karşılıklı da olabilmektedir ve ilişki sürecinin her döneminde görülebilmektedir (Carlos vd., 2017).

Flört şiddeti bireyin partnerini kontrol etme isteğinden kaynaklanabildiği gibi, partnerini engellemek ya da onun istemediği bir davranışa zorlamak için de sergilenebilmektedir. Romantik ilişkilerde en sık görülen şiddet türleri hareket etme, tehdit etme ve yalnızlaştırmadır. Uygulanan şiddet zamanla çoğalabilmekte ve müdahale edilmediği takdirde şiddeti artarak devam etmektedir (Bugay ve Çok, 2015). Flört şiddetinin nedenleri incelendiğinde kıskançlığın ve partnerinin kontrol edilmesinin, sevgi göstergesi olarak görülmesinin etkili olduğu belirtilmektedir (Finley, 2011).

Flört şiddetine maruz kalan bireylerde intiharın sıklıkla düşünüldüğü, sosyal aktivitelerden uzaklaşıldığı, madde kötüye kullanımında artış olduğu ve olumsuz beden imajında artış olduğu belirtilmiştir (Brown ve Prinstein, 2011). Flört şiddetine maruz kalan bireyler, şiddete maruz kalmayanlara göre daha fazla sosyal desteğe ihtiyaç duymaktadır. Yeterli düzeyde sosyal destek göremeyen flört şiddeti mağdurlarında madde kullanımı, intihar eğilimi ve ruhsal bozukluklar görülebilmektedir (Sjödina vd., 2017). Literatür taramasında borderline kişilik özelliklerin, flört şiddetiyle ilişkili olabileceği düşünülmekteyken bu alanda bir boşluğun olduğu görülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Problemi

Yetişkin bireylerde borderline kişilik özelliklerinin flört şiddeti ile ne düzeyde bir ilişki vardır sorusu araştırmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

1.2. Hipotezler ve Alt Problemler

Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan hipotezlerhn şu şekildedir:

•Yetişkin bireylerde borderline kişilik özellikleri arttıkça flört şiddeti artmaktadır.

•Yetişkin bireylerde borderline kişilik özellikleri arttıkça genel şiddet, fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet düzeyleri artmaktadır.

Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

•Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mevcut romantik ilişki durumu, eğitim durumu, sosyoekonomik durum, alkol ve sigara kullanımı, tıbbi rahatsızlık durumu, daha önce psikiyatrik yardım alma durumu, çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma durumu, romantik ilişkide şiddete maruz kalma ve şiddete başvurma durumu, flörtünüz dışınızdaki kişilerden fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddete maruz kalma durumuna göre borderline kişilik özellikleri farklılık göstermekte midir?

•Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mevcut romantik ilişki durumu, eğitim durumu, sosyoekonomik durum, alkol ve sigara kullanımı, tıbbi rahatsızlık durumu, daha önce psikiyatrik yardım alma durumu, çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma durumu, romantik ilişkide şiddete maruz kalma ve şiddete başvurma durumu, flörtünüz dışınızdaki kişilerden fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddete maruz kalma durumuna göre flört şiddeti düzeyi farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada yetişkin bireylerde borderline kişilik özelliklerinin flört şiddetiyle ilişkisinin tespiti sağlanarak, demografik değişkenlere göre borderline kişilik özellikleri ve flört şiddeti düzeyinin farklılaşma durumları incelenmesi amaçlanmaktadır. Yapılan literatür taramasında borderline kişilik özelliklerini flört şiddetiyle ilişkisini inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Borderline

kişilik özelliklerinden bahseden araştırmalarda saldırgan davranışlarının olabileceğinden bahsedilmiştir. Borderline kişilik bozukluğu görülen bireylerin algılanan terk edilmeyi önlemek için çılgınca çabalar gösterebildiği, ilişkilerde uzun süredir devam eden sorunları görmezden gelmek adına kendisi ve partnerine psikolojik şiddet uygulayabildiği belirtilmektedir (Bradley, Jenei ve Westen, 2005). Ayrıca erkeklerde borderline kişilik bozukluğunun alkol ve madde bağımlılığıyla komorbidite olduğu (Skodol ve Bender, 2003) ve uyuşturucu madde kullanımının partnerine karşı şiddet davranışına dönüşebileceği söylenebilir. Swartz ve arkadaşları (1990, 258) araştırmasında borderline kişilik bozukluğu alt boyutları olan dürtüsellik, psikoz ve duygulanımı incelemiştir. Buna göre erkeklerin dürtüsel davranışların kadınlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenirken, erkeklerde borderline kişilik bozukluğuna komorbid olarak alkol ve madde bağımlılığı problemlerinin yaşandığı belirlenmiştir. Bağımlılık yapıcı madde kullanımının duyguların yönetilmesini zorlaştırdığı ve dürtüsel davranışlara neden olduğu da ayrıca belirtilmiştir (Swartz vd. 1990: 258). Yapılan bu araştırmayla birlikte ileride yapılacak olan araştırmalara referans olunabileceği ve literatürde yer alan boşluğun doldurulmasına katkı sağlanacağı öngörülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırmada tespit edilen borderline kişilik özellikleri, Borderline Kişilik Envanteri'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
2. Araştırmada tespit edilen flört şiddeti düzeyi, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
3. Bu araştırma, araştırmaya katılan 18 yaş üstü 405 kişiyle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

1. Örneklem grubunun evreni temsil ettiği varsayılmıştır.
2. Örnekleme oluşturan öğrencilerin ölçeklerdeki soruları içtenlikle ve doğru bir biçimde cevapladığı varsayılmıştır.
3. Araştırmada kullanılan Borderline Kişilik Envanteri'nin borderline kişilik özelliklerini, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nin ise flört şiddeti düzeyini ölçtüğü varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Borderline Kişilik Bozukluğu: Genç erişkinlik döneminde başlayan, aşırı dürtüsellik, duygulanımda ve kişiler arası ilişkilerde dengesizlik, benlik algısında yetersizlik ve terkedilmeye karşı aşırı hassasiyet ile karakterize bir sendromdur (APA, 2013).

Şiddet: Bir kişi ya da grup tarafından yaralanma, kayıp, gelişimsel ya da ruhsal zarar sebep olacağını bilerek başka birisine, gruba ve kendisine güç kullanarak zarar verme ya da tehdit etme durumudur (World Health Organization, [WHO], 2020).

Flört Şiddeti: Yakın ilişkilerde fiziksel saldırganlık, cinsel saldırganlık, psikolojik istismar, cinsel zorlama ve kontrol edici davranışların partnere fiziksel, cinsel ya da ruhsal açıdan zarar vermesi flört şiddeti olarak ifade edilmiştir (WHO, 2013).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Borderline Kişilik Bozukluğu Kavramı

Borderline kişilik bozukluğuna yönelik farkındalığın henüz kazanılmadığı ve geleneksel terapilerin sürdürüldüğü dönemlerde bazı hastaların iyileşme göstermediği, bazılarının ise daha da kötü olmaya başladığı gözlenmiştir. Bunun sonucunda ilk olarak 1938 yılında Stern tarafından sınır kişilik kavramı kullanılmıştır. Sınır durumlar (Knight, 1953), yatırılması gerekmeyen şizofren (Zilboorg, 1941), mış gibi kişilik (Deutsch, 1942) ile şizoid kişilik yapısı (Fairbairn, 1951) gibi tanımlamalar, borderline kişilik bozukluğunu anlatabilmek için kullanılmış olan diğer terimlerdenidir (Akt: Kernberg, 2016).

Stern, psikozla nevroz arasında kalan hastaları tanımlamak için sınır kavramını kullanmıştır. Sınır kavramı ilk olarak hastalık gibi algılanmıştır. Sınırdaki kişilik, nevrotik görümüne sahipken, yakın ilişkilerde psikoza benzeyen tepkiler vermeleri, sınırdaki kişiliğin bir hastalık olduğunun düşünülmesine neden olmuştur (Akt: Kernberg, 1967).

Kernberg (1967) nevroz ve psikoz arasında sınırdaki kişiler için, borderline kavramı yerine borderline organizasyonu ifadesinin kullanılmasının daha doğru olacağını bildirmiştir. Geniş kapsamda tanı incelemesi yapmadan karakter organizasyonlarının gözden kaçabileceği ifade edilmiş ve borderline kişilik organizasyonunda doğru tanı kriterleri ile etkili terapötik ilişkilerin önemli olduğu aktarılmıştır.

İlerleyen süreçlerde borderline kavramı bireylerin orta düzeyde fonksiyonelliğini ve sahip olunan karakteristik özellikleri organizasyonu tanımlayabilmek için kullanılmıştır. Borderline kavramı ilk ortaya atıldığı süreçlerde psikanalitik yaklaşıma göre sıklıkla değerlendirilirken, yapılan araştırmalarla birlikte çevresel, biyolojik, sosyal ve mizaç etkileşiminin de içerisinde bulunduğu çok geniş bir çerçevede değerlendirilmektedir (Chapman, Jamil ve Fleisher, 2019).

Geçmişten günümüze kadar çeşitli kavramlarla ifade edilen borderline kişilik yapısı, kişilik örgütlenmesi, sendromu ve borderline kişilik bozukluğu olarak tıp terminolojisinde kullanılmıştır (Gunderson ve Links, 2008).

Borderline psikopatolojisi, latent tip şizofreni olarak Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-II'de (DSM-II)'de tanımlanmıştır. Daha sonra yapılan çalışmalarla birlikte Eksen II Bozukluk olarak ifade edilerek DSM-III'te yer almıştır. DSM-III'te yer almasının ardından Gardner (1989) ve Akiskal (1981) araştırmacıların dikkatini çeken borderline kişilik bozukluğu, daha geniş bir çerçevede incelenmeye başlanmıştır. Daha sonra ise DSM-5'e kadar bütün sürümler yer almıştır (Irmak, 2021).

Borderline kişilikte yakın ilişkilerde yaşanan yıkıcı ve ilkel öfke en önemli nitelik olarak belirtilmektedir. Borderline kişilik yapısının, nevroz ve psikozdan ayırt edilmesini sağlayan en temel özelliklerin ilkel ve yıkıcı savunma düzeneği ile kimliğin değişken olması gösterilmiştir (Tangör, 2003).

Chagnon'a (2012) göre ise borderline kişilik bozukluğu olgunlaşmamış savunma mekanizmalarını kullanmasıyla ve içselleştirilmiş nesne ilişkilerinde ortaya çıkan patolojilerle karakterizedir.

2.1.1. Borderline Kişilik Özellikleri

Borderline kişilik bozukluğu, görülen en yaygın kişilik bozukluğudur. Fakat klinik açıdan teşhis edilmesi yetersizdir (Crawford, Cohen ve Chen, 2009). Bu durumun oluşumunda farklı kişilik bozukluklarıyla iç içe geçmesi gösterilmiştir. Narsisistik kişilik bozukluğu da dahil olmak üzere çocuksu kişiliklerin altında borderline kişilik özelliklerinin yer aldığı belirtilmiştir (Kernberg, 2016).

Borderline kişilik özellikleri bireylerin iş ve sosyal yaşamındaki işlevselliği bozmaya başladığında, kişilik bozukluğuna dönüşmektedir. Borderline kişilik bozukluğu yüksek düzeyde tamamlanan ya da tamamlanamamış özkıyım gibi yıkıcı davranışlarla ilişkilendirilmiştir (Abela vd., 2005). Borderline kişilik bozukluğunda ilişkilerde zorluk yaşanması, yineleyici, intihar girişimleri, eğitim ve iş yaşamında işlevselliğin kaybedilmesi, dürtüsel eğilimler, kısa süren ve geçici psikotik yapılanmanın en belirgin özellikler arasında gösterildiği belirtilmektedir (Gunderson ve Singer, 1975).

Borderline kişilik bozukluğu yaşayanlar, ilişkilerinde güven problemi yaşadığında reddedilme düşüncesi yoğun anksiyete yaşamalarına neden olmaktadır. Bağlandığı, bağımlı hale geldiği kişi bu noktada manipüle edilerek yalnız kalmanın engellenmesi düşünülmektedir. Bunu içinde sıklıkla kendine zarar verme davranışı

sergilenir. Başkalarının kendisinin gereksinimleriyle ilgilenmediğini düşündüğü süreçte ise duygularda dalgalanmalar, öfke, depresif belirtiler, huzursuzluk ile intihar davranışı gözlenebilir (Skodol vd., 2002).

Yaşanan terk edilme korkusu kişinin kendisini kötü olarak düşünmesine sebep olduğu, terk edilme yaşamamak için intihar girişimlerinin sıklıkla rastlanıldığı belirtilmektedir. Ayrıca borderline kişilik bozukluğu tespit edilen kişilerin engel olamadığı boşluk hissi, sağlıklı ilişki geliştirmeyi engellediği gibi umutsuzluk ve yalnızlık duygularına da sebep olabilmektedir. Yaşanan olumsuz duygu durumların altında da özsaygı düşüklüğü ve olumsuz benlik algısının yattığı bildirilmektedir (Klonsky, 2008).

Borderline kişilik bozukluğunda bireylerin yaşadığı dengesizlik durumu kimlik bozukluğu kavramıyla ifade edilmiştir. Yaşanan kimlik karmaşasının erken dönem ebeveyn-çocuk ilişkili olduğu ifade edilmiş olup, bebeklikte yaşanan hayal kırıklıkları, aşırı ilgili ve hoşgörülü ebeveyn tutumundan kaynaklandığı ileri sürülmüştür (Kerberg, 1967).

Masterson (2016) borderline kişilik bozukluğundan bahsederken özsaygı, benlik imgesindeki zayıflık ve ifade güçlüğü olduğunu bildirmektedir. Oluşturulan borderline modeli Mahler ve arkadaşlarının (2003) ayrılma-birleşme sürecinden türetilmiştir. Bu süreçte anneye çocuk arasında yakınlaşma esnasında oluşabilecek engeller, borderline ile ilgili teorinin ortaya çıkışını oluşturmaktadır. Bebekler ilk yürümeye başladığında yeniden anneye döndüğünde kendisini güvende hissetmelidir. Bu esnada yaşanabilecek zorluklar çocuklar tarafından kodlanabilmektedir çünkü bu evre de çocuklar duyguların farkına varmaktadır. Ebeveyn tutumu, annenin çocuğuna karşı aşırı ilgisi ya da çocuktan erken dönemde kopması, çocuklarda olumsuz duyguların oluşumunda önemli engellerdir. Mahler, annenin çocuk tarafından ulaşılır olmasının çocuğun “iyi ve kötü” ayrımında kendilik imgesinin tutarlı olması bakımından önemli olduğunu dile getirmektedir.

Borderline kişilik bozukluğu yaşayan bireylerin olumsuz davranışları sonucunda çevresi tarafından yalnız kalma, terk edilme ve uyarılma gibi durumlarla karşılaşabilirler. Bu durum sonucunda o kişilere gözdağı verebilmek adına yineleyici dürtüsel tepkilerden olan kendine zarar verme davranışı sergileyebilirler (Ebrinç, 2009).

Borderline kişilik örgütlenmesinin analizinde öne çıkan faktörleri Kernberg (2016) aşağıdaki gibi açıklamıştır:

● **Ben İşlevine Yönelik Zayıflık:** Kaygıyla başa çıkma ve dürtüleri denetlemede güçlük çekilirken, dürtüsel işleyişi engelleyebilecek yüceltme mekanizmaları yeterli düzeyde değildir. Ben zayıflığı, alt benlikten gelen isteklerin düzenlenmesinde yetersizliğin olduğu, üst ve alt benliğin işleyişinin yer değiştirdiği düşünülmektedir.

● **Birincil Düşünce Süreçleri:** Borderline kişilik bozukluğunda birincil düşünme süreçleri yoğun biçimde görülmektedir. Freud insan davranışlarını birincil ve ikincil davranışlar olarak ikiye ayırmıştır. Birincil süreçler id'ten kaynaklanırken, nedensellik ve karşıtlık ilkelerini tanımayan mantık öncesi düşünce biçimini ifade etmektedir.

● **İlkel Savunma Düzenekleri:** Borderline kişilik bozukluğunda bölme, en temel savunma düzeneğidir. Bebeklik döneminde daha çok kullanılan bölme mekanizması ilerleyen süreçlerde bastırma ve karşıt tepki geliştirme gibi savunma mekanizmalarına dönüşmektedir. Borderline kişilik örgütlenmesinde ise bölme kullanılmaya devam edilmektedir.

● **Patolojik Nesne İlişkileri:** Psikoza kıyasla ben sınırları borderline kişilik örgütlenmesinde gelişmiş olsa da yansıtımlı özdeşleşme sürecinde benlik sınırları nesneyle iç içe geçer. Bu bireylerde değersizleştirme ve bölme mekanizmaları ön plana çıkarken, ebeveynlere yönelik imgelelerde değersizleşme görülür. Oluşan değersizleşme üst benliğin oluşumunu zorlaştırmaktadır. İlişki kurulan nesnelere tehdit unsuru olarak algılanırken, nesnelere kontrol edilmeye çalışılır. Başarısız olduğunda ise geri çekilme yaşanmaktadır. Örneğin bir kişi başkasından nefret ediyorsa yansıtımlı özdeşleşmeye göre nefret tamamen karşı tarafa yansıtılmadan biraz kişinin içinde bırakılır. Karşıdaki kişinin nefreti kontrol altına alınmaya çalışılarak da ilişki manipüle edilir.

2.1.2. Epidemiyoloji ve Komorbidite

Borderline kişilik bozukluğunun genel popülasyonda görülme sıklığının %2 civarında olduğu belirtilmektedir. Erkeklerle göre kadınlarda daha fazla görülürken, kişilik bozukluğu görülen bireylerin %90'ında farklı bir psikiyatrik tanı daha

bulunduğu bu bireylerin %40'ında ise ikiden fazla psikiyatrik tanı bulunduğu bildirilmektedir (Köroğlu, 2016).

Borderline kişilik bozukluğunun kadınlarda daha fazla görülmesi, erkeklere kıyasla kadınların daha fazla yardım arama isteğinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Kadınların tedavi olmak için sağlık kurumlarına erkeklere göre daha fazla başvurmasıyla borderline kişilik bozukluğu tanı kriterlerine uyan kişilerin daha fazla ortaya çıkarıldığı, erkeklerin sağlık kurumuna başvurmamasından dolayı bu oranın erkeklerde daha düşük çıktığı ifade edilmiştir. Erkeklerde ise borderline kişilik bozukluğunun alkol ve madde bağımlılığıyla komorbidite olduğunda erkeklerin tedavi için başvurmalarına neden olduğu (Skodol ve Bender, 2003).

Solof ve arkadaşları (1994, 1318) borderline kişilik bozukluğu olan bireylerle gerçekleştirdiği araştırmasında tanı alan bireylerin %72,6'sında intihar girişiminin olduğunu belirlemiştir. İntihar edenlerin yaş ortalamasının ise 27,9 olduğu tespit edilmiştir. Borderline kişilik bozukluğu görülen ve intihar davranışı sergileyen yetişkinlerin %40-76'sının çocukluk döneminde cinsel istismara maruz kaldığı, intihar davranışı sergileyen yetişkinlerin %25-73'ünde ise fiziksel istismar yaşantısı olduğu belirlenmiştir (Zanarini, 2000).

Skodol (2002) araştırmasında borderline kişilik bozukluğu tanısı alanların %10'unda tamamlanmış intihar girişimi, %75'inde intihar girişimi olduğunu belirlemiş olup, kişilik bozukluğu olanların %70'inden fazlasında ise kendine zarar verici davranışların olduğunu belirlemiştir. Borderline kişilik bozukluğu ile majör depresyonun komorbid olarak görülmesi intihar davranışı riskini artırırken, intiharın genellikle 30'lu yaşlarda olduğu belirtilmiştir (Gunderson vd, 2011).

Soloff ve arkadaşları (1994) borderline kişilik bozukluğu tanısı alanların bekar ya da boşanmış olma oranının %63-95 arasında değiştiğini bildirmiştir. Bu sonuçlar borderline kişilik bozukluğu olanların romantik ilişkilerde, ilişkiyi sürdürme noktasında zorluk yaşadığını göstermektedir. Borderline kişilik bozukluğu tanısı alanların takip edildiği bir çalışmada, yaş ilerledikçe semptomların azaldığı belirlenmiştir (Paris, Brown ve Nowlis, 1987).

Borderline kişilik bozukluğu tanısı alan 500 hastayla yürütülen çalışmada borderline kişilik bozukluğu şiddeti arttıkça, eşlik eden ikinci eksen bozukluklarının

arttığı belirlenmiştir. Ayrıca yaş değıştikçe komorbidite farklılaştığı, eşlik eden rahatsızlıklar arttıkça hastalığın şiddeti de arttığı bildirilmektedir (Barrachina, 2011).

Goodman ve arkadaşları (2010), borderline kişilik bozukluğu görülen kişilerin %37,4- %70,9 arasında depresyon tanısı aldıklarını da belirtmiştir. Borderline kişilik bozukluğu görülenlerde majör depresyon görülme sıklığı %41-83, madde kötüye kullanımı %65, travma sonrası stres bozukluğu %46-56 olarak bildirilmiştir. Ayrıca borderline kişilik bozukluğuna komorbid olarak görülen psikiyatrik rahatsızlıklardan yeme bozukluğu oranının %29-53, sosyal fobinin ise %23-47 olduğu bildirilmiştir (Zanarini vd, 1998; McGlashan vd, 2000).

Borderline kişilik bozukluğu tanısı alan bireylerde geç ergenlikte ya da yetişkinliğin erken dönemlerinde semptomlar gözlenmeye başlanır. Fakat bazı semptomlar fark edilebilir düzeyde gözlenmeyebilir. Psikiyatrik tanı alan bireylerin en az %50'sinin ilk tanı koyulduktan sonra 5-10 yıl arasında borderline kişilik bozukluğunun tanı kriterlerini karşılayamayacak düzeyde iyileşme gösterdiği belirtilmektedir (Zanarini vd., 2003).

Borderline kişilik bozukluğunda, duygusal ve kişisel tutarsızlıkların sonucu olarak ilişkilerin düzenli biçimde sürdürülmesine yönelik işlevsellikte önemli bozulmalar görülmektedir. Her ne kadar sosyal, iş ve bireysel yaşamda çeşitli işlev kaybı olsa da bazı insanların kariyerlerinde üst düzey performans sergilediği bilinmektedir (Paris ve Zweig-Frank, 2001).

Borderline kişilik bozukluğu tanısı alan bireyler problemlerinden kurtulabilmek için yineleyici biçimde kendilerine zarar verebilir. Bu bozukluğun en önemli belirleyicilerinden birisi ise intihardır. Dürtüselliğin ve umutsuzluğun yüksek düzeyde olması, intihar riskini artırmaktadır. Umutsuzluk daha çok depresyonla ilişkili görülürken, borderline kişilik bozukluğu ile depresyon intiharın en çok görüldüğü psikiyatrik rahatsızlıktır. Yapılan araştırmada intihar oranının %10,3 olduğu bildirilmektedir (Paris ve Zweig-Frank, 2001).

Borderline ile bipolar kişilik bozukluğunun yanlış tanımlandığını belirten Zimmerman ve Morgan. (2013), borderline kişilik bozukluğu semptomları gösteren kişilere bipolar tanısı konulduğundan bahsetmektedir. Bayes ve arkadaşları (2014), duygu dalgalanması, dürtüsellik, anormal tepkilerin verilmesinin her iki bozukluğun ortak noktası olduğunu, benzer belirtilerin olmasından kaynaklı olarak ayırt etmenin

zor olduğunu belirtmişlerdir. Bu noktada Belli ve arkadaşları (2013) her iki bozukluğun birbirinden ayırt edilebilmesi için dürtüsellik durumlarına ve bozukluğun seyrine bakılmasının önemli olduğunu vurgulamışlardır.

2.1.3. Borderline Kişilik Bozukluğu Tanı Kriterleri

DSM-5'te borderline kişilik bozukluğu tanı kriterleri aşağıdaki gibi belirtilmiştir:

Borderline kişilik bozukluğu, aşağıdaki tanı ölçütlerinden beşi (ya da daha çoğu) ile belirli, erken erişkinlikte başlayan ve değişik bağlamlarda ortaya çıkan, kişilerarası ilişkilerde, benlik algısında ve duygulanımda tutarsızlık ve belirgin dürtüsellik ile giden yaygın bir örüntüdür:

(1) gerçek ya da imgesel bir ayrılıp gidilmeden(terk edilmeden) kaçınmak için çılgınca çaba gösterme (Not: beşinci tanı ölçütü kapsamına giren intihar ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayınız)

(2) gözünde aşırı büyütme (göklere çıkarma) ve yerin dibine sokma uçları arasında gelip giden, tutarsız ve gergin kişilerarası ilişkiler örüntüsü,

(3) kimlik karmaşası: belirgin ve sürekli, tutarsız bir benlik algısı ya da kendilik durumu,

(4) kendine kötülüğü dokunabilecek en az iki alanda dürtüsellik (örn., para harcama, cinsellik, madde kötüye kullanımı, güvensiz araba kullanma, tikanırcasına yeme) (Not: beşinci tanı ölçütü kapsamına giren intihar ya da kendine kıyım davranışını burada kapsamayınız),

(5) yineleyici intihar davranışları, girişimleri ya da göz korkutmaları ya da kendine kıyım davranışları,

(6) duygudurumda belirgin bir tepkiselliğin olmasına bağlı olarak duygulanımda tutarsızlık (örn., yoğun dönemsel disfori, kolay kızma ya da genellikle birkaç saat, ancak seyrek olarak birkaç günden daha uzun süren bunalı),

(7) süreğen bir boşluk duygusu,

(8) uygunsuz, yoğun bir öfke ya da öfkesini denetlemekte güçlük çekme (örn., sık sık kızgınlık gösterme, sürekli öfkeli olma, sık sık kavgaya karışma),

(9) *stresle ilintili, gelip geçici kuşkucu düşünceler ya da ağır çözümler belirtileri* (APA, 2014).

International Classification of Disease-10 (ICD-10) borderline kişilik bozukluğu, duygusal açıdan değişken kişilik bozukluğu olarak tanımlanmaktadır. Borderline kişilik bozukluğu tanısı alan kişiler, sonuçlarını düşünmeden fevri biçimde hareket ederler, duygularını önceden tahmin edebilmek zordur, huysuz ve düşüncesizdir. Duygularını ve davranışlarını düzenlemekte zorluk yaşarlar, kavgacı davranma eğilimi varken, engellendiklerinde çatışmaya girmekten kaçınmazlar. ICD'de borderline kişilik bozukluğunun, dürtüsel tip ve sınır kişilik (borderline) olmak üzere iki alt tipi bulunmaktadır. Dürtüsel tip, nörotisizm ve duyguların kontrol edilememesiyle ilişkilidir. Borderline tip ise dürtüsel tipe ek olarak amaç ve tercihlerde bozulmalar, duygusal boşluk, kendine zarar verme ve intihar girişimleri bulunur (Akt. Akın, 2016).

Sınırdaki hastaların incelenmesi için üç aşamalı bir analiz öneren Kernberg (1967), bilişsel işlev, ruhsal yapılanma ve savunma mekanizmalarının, nesne ilişkileri ve benlik işlevi nitelikleriyle birlikte ele alınması gerektiğini bildirmiştir. Sınırdaki kişiliğe yönelik oluşturulan tanı ölçütleri aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

- Bir ya da daha fazla nevrotik semptomlar (fobiler, dissosiyatif tepkiler gibi)
- Paranoid, şizoid veya hipomanik kişilik
- Ağır kişilik patolojisi
- Kronik anksiyete,
- Cinsel isteklerde sapmaların olması,
- Dürtüsel nevroz ve bağımlılıklar, sınırdaki kişilik örgütlenmesinin tanı ölçütleri arasında gösterilmiştir.

Bahsedilen tanı ölçütlerinden iki ya da daha fazlası sınırdaki kişilik örgütlenmesi olduğunu göstermektedir. Bu bozukluğa sahip bireyler dürtülerini kontrol etmede, yüceltmede ve anksiyeteyi başa çıkma konusunda yetersiz becerilere sahiptirler (Kernberg, 1967).

Andión ve arkadaşları (2012, 524) borderline kişilik bozukluğu tanısını koyabilmenin, diğer kişilik bozukluklarına göre daha zor ve tartışmalı olduğunu bildirmektedir. Yine de bu tanıyı koyabilmek için kullanılan en yaygın formun

önemli bir klinik tecrübeyle uygulanabilecek olan Borderline İçin Tanısal Görüşme (DIBR)'dir olduğu belirtilmektedir.

Borderline kişilik bozukluğunun tanı kriterlerinin çok fazla kombinasyonu olduğunu belirten Biskin ve Paris (2012), tanı alan bireylerin heterojen bir grup olduğunu ve borderline kişilik bozukluğu yaşayanların benzer tanı kriterlerinin sadece bir tane olabilecek kadar çok tanı kriteri olduğu belirtilmiştir (Bateman ve Fonagy, 2004). Bu durum karmaşıklığa yol açarak, borderline kişilik bozukluğunun tanısının geçerliğinin ve güvenilirliğinin sorgulanmasına neden olmuştur. Benzer bulgular sonucunda ise intihar ve kendine zarar verme davranışı ile kişilerarasındaki ilişkilerde problemlerin yaşanmasının, tanı koyabilmek için en doğru belirtiler olduğu bildirilmiştir (Grilo vd. 2007).

2.1.4. Etiyolojisi

Borderline kişilik bozukluğuna neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda biyolojik faktörler, ihmal ve istismar, aile içi şiddet, olumsuz anne-baba tutumu, ailede psikiyatrik bozukluğun olması ve ebeveyn kaybının borderline kişilik bozukluğuna neden olacak faktörler arasında gösterildiği belirtilmiştir (Zanarini vd., 2002; Towswend, 2004; Bland vd., 2007; Wagner vd., 2009; Leichsenring vd, 2011).

Kalıtımsal Faktörler: Borderline kişilik bozukluğuna neden olan faktörlerden birisi de kalıtımsal faktörlerdir. Gunderson (2011) araştırmasında borderline kişilik bozukluğu görülen kişilerin %52-68 arasında kalıtımın etkili olduğunu belirtmiştir. Çocuklarda dürtüsellik, ilişkilerinde aşırı duyarlılık ve kalıtımsal yatkınlığın olması borderline kişilik bozukluğu riskini artırmaktadır. Crowell ve arkadaşları (2009) dürtüsellik ve duygusal duyarlılığın, borderline kişilik bozukluğunun gelişimine neden olan biyolojik unsurlarla ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Livesley ve arkadaşları (1998) ikizler üzerinde yürüttüğü çalışmada kalıtımın borderline kişilik bozukluğu üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda çift yumurta ikizlerinde borderline kişilik bozukluğu görülme oranı %7 iken, bu oran çift yumurta ikizlerinde %35 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç, genetiğin borderline kişilik bozukluğu üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Torgersen (2012) araştırmasında ikizlerde eş tanının %52-69 arasında değiştiğini tespit etmiştir. Ayrıca birinci derece akrabalarda, duygusal ve dürtüsel

özellikleri incelenmesi sonucunda duygusal ve dürtüsel kişilik özelliklerinin, borderline kişilik bozukluğu hastalarının birinci derece akrabalarında anlamlı düzeyde yüksek olduğu bildirilmiştir.

Çocukluk Dönemi Yaşantıları: Borderline kişilik bozukluğunun oluşumunda çocuklukta yaşanan olumsuz deneyimlerin etkili olduğu belirtilmektedir. Yürütülen araştırmada ihmal ve istismar riski olan çocuklar, orta yetişkinliğe kadar takip edilmiştir. Araştırma sonucunda Çocuklukta fiziksel istismar ve ihmal yaşantısının yetişkinlik döneminde borderline kişilik bozukluğunun görülme riskini artırdığı tespit edilmiştir (Widom vd., 2009).

Derin ve Öztürk (2018) borderline kişilik bozukluğunun oluşumunda olumsuz çocukluk yaşantılarının önemli bir yeri olduğunu bildirmiştir. Özellikle cinsel istismara maruz kalan çocukların, borderline kişilik bozukluğu için önemli bir risk faktörü olduğundan bahsedilmiştir. Cinsel istismara maruz bırakan kişinin bağlanma figürü olduğu durumlarda ise kişilik bozukluğunun yanı sıra travmatik deneyimin olumsuz duygu duruma neden olduğu bildirilmiştir. Paris (1997) borderline kişilik bozukluğunda çocukluk çağı istismarına sıklıkla rastlandığını bu durumun yalnızca borderline patolojisine özgü bir durum olmadığını belirtmektedir.

Çocuğun ilgi ve sevgiden mahrum bırakılması, çocuklukta yeterli desteği görememesi, yeterli disiplin anlayışının oluşturulamaması ve bunlara bağlı olarak çocuğun kendilik sınırlarını çizememesi borderline kişilik bozukluğu risk faktörlerindedir (Bland, 2007; Sakarya ve Çevik, 2007).

Bazı araştırmacılar, borderline kişilik bozukluğuna neden olan faktörler arasında bağlanma stillerini göstermiştir. Bağlanma figürüne karşı geliştirilen bağlanma stilinde farklı davranış örüntüleri ortaya çıkmaktadır. Yetişkinlerde kayıtsız-kaçıncı bağlanma stilinin borderline kişilik bozukluğunda etkili olduğu bildirilmektedir. Kayıtsız-kaçıncı bağlanma geliştiren bireyler sağlıklı davranışlar geliştiremezken, ilişkilere çok önem vermezler ve endişeli bir yapıları vardır (Siegel, 1999; Schore, 2000).

Kayıtsız-kaçıncı bağlanan çocuklar için ebeveynleri korku kaynağı olmakla birlikte ebeveynler güvenli bir liman olarak görülmez. Bu çocukların stressiz ortamlarda bile duygusal işaretleri doğru anlayamadığı ve yorumlayamadığı gözlenmektedir. Bu aileler çocuklarına karşı uygun tepki göstermezken, ilerleyen

dönemlerde borderline kişilik bozukluğu gibi çeşitli patolojilerin oluşumuna neden olabilirler (van der Kolk vd., 1996).

Bilişsel kurama göre çocukluk dönemindeki yaşantılar sonucunda oluşan temel inançlar ile uyumsuz şemalar, psikopatolojilere neden olabilmektedir. Erken dönem uyumsuz şemalar, kişilik örgütlenmesinde etkili olurken, yaşamın ilerleyen dönemlerinde kurulacak olan ilişkileri de etkilemektedir. Borderline kişilik bozukluğu olan kişilerde sık rastlanılan semptomlardan olan sürekli yalnız kalma korkusu (terk edilme), sevilme, tek başına bir şeyi becereme düşüncesi (bağımlılık), terkedilmeye karşı aşırıya kaçma davranışı (boyun eğme/bireyselleşme yokluğu), insanların güvenilir olmadığı düşüncesi (güvensizlik), kişinin bozuk kendilik imgesi ve kötü bir insan olarak tanımlaması (suç/cezalandırma) vb. çocukluk çağında oluşmuş şemalara örnek olarak verilebilir (Türkçapar ve Işık, 2000).

2.1.5. Borderline Kişilik Bozukluğuna Yönelik Yapılan Araştırmalar

Borderline kişilik bozukluğunun cinsiyete göre farklılık durumunun incelendiği araştırmalarda, kadınlarda erkeklere kıyasla daha fazla borderline kişilik bozukluğunun görüldüğü belirtilmektedir (Koroğlu, 2016; Skodol vd. 2003; Widiger ve Weissman, 1991). Yapılan araştırmalarda kadınların erkeklere oranla ruminatif düşüncenin daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Morrow, Nolen-Hoeksema 1990; Zlotnick vd. 2002).

Yaşa göre borderline kişilik bozukluğunun incelendiği çalışmada, 30 yaşından sonra tanı alan bireylerin sayısında azalma olduğu belirlenmiştir (Tomko vd., 2014, 125). Grant ve arkadaşları (2008) gerçekleştirdikleri araştırmada cinsiyete göre borderline kişilik bozukluğunun farklılaşmadığı, yaşa göre ise anlamlı ilişki içerisinde olduğunu belirlemiştir. Yaş arttıkça Borderline kişilik bozukluğunun görülme sıklığının azaldığı belirtilmektedir. Özellikle 44 yaşından sonra borderline kişilik bozukluğunun semptomlarında önemli bir azalmanın görüldüğü tespit edilmiştir.

Borderline kişilik bozukluğunun oluşumunda cinsel istismar öykülerinin araştırıldığı çalışmalarda Zanarini ve arkadaşları (1989) borderline kişilik bozukluğu tanısı olanlarda çocukluk dönemi cinsel istismar görülme sıklığının %40-71 arasında

değiştiğini, Al-Alem ve Omar (2008) ise bu oranın %15-30 arasında olduğunu bildirmiştir.

Rosenstein ve arkadaşları (2018) araştırmasında çocukluk çağı istismar türlerinden tamamının borderline kişilik özelliklerinin gelişiminde rol oynadığını belirlemiştir.

Driessen ve arkadaşları (2000) borderline kişilik bozukluğu olanların manyetik rezonans görüntüleme çalışmasında tanı alan bireylerin, sağlıklı bireylere göre hipokampus hacminin yaklaşık %16, amigdala hacminin ise yaklaşık %8 oranında küçük olduğu belirlenmiştir. Bu bölümlerin borderline kişilik bozukluğunda görülen dürtüsel saldırganlıkla ilişkili olduğu düşünülmüştür.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarını borderline kişilik özelliklerine etkisinin incelendiği çalışmada, duygusal istismarın borderline kişilik özelliklerinin şiddetine etki eden önemli bir yaşantı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca duygu düzenleme güçlüğüne, borderline kişilik özellikleri ile duygusal istismar ilişkisinde aracı rol üstlendiği bildirilmiştir (Kuo vd., 2015). Benzer şekilde bir başka çalışmada da duygu düzenleme güçlüğüne, borderline kişilik özellikleri ile duygusal istismar ilişkisinde aracı rol üstlendiği belirtilmiştir (Carvalho vd., 2014).

Yapılan bir başka çalışmada borderline kişilik bozukluğu görülen kadınların, terk edilmeye yönelik senaryoya maruz kaldığında medial prefrontal korteks ve anıların kodlanmasında ve yeniden erişimin sağlanmasında rol oynayan sol fusiform girusta daha fazla aktivasyon olduğu rapor edilmiştir (Driessen vd. 2000; Schmahl vd. 2003).

Kutlu (2018) borderline kişilik bozukluğuna yönelik gerçekleştirdiği gözden geçirme çalışmasında özellikleri ve etiyolojisi üzerinde durmuştur. Araştırma sonucunda borderline kişilik bozukluğunun çok yönlü bir etiyolojiye sahip olduğu, tedavi sürecinin zahmetli olduğundan bahsedilmiştir. Araştırma sonucunda aşağıda yer alan öneriler sunulmuştur:

- Borderline kişilik bozukluğunun tedavisinde tek sorumlu ruh sağlığı çalışanı olmamalıdır. Aileler, eğitimciler ve resmi kuruluşlarla birlikte birçok kesim sorumluluk almalıdır.

- Duygu düzenleme sorunu ile dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu yaşayan çocuklar erken dönemlerde tespit edilerek, aile eğitimleri ile bireysel tedavileri

başlanmalıdır. Bu çocuklar için özel eğitim programları oluşturularak, eğitimleri verecek kurumlar yaygınlaştırılmalıdır.

●Borderline kişilik bozukluğunda ebeveyn tutumları etkili olmaktadır. Bu nedenle çocuk sahibi olmak isteyen anne babalara da eğitimler verilerek, önleyicilik çalışmaları yapılmalıdır.

Eren (2006) gerçekleştirdiği çalışmada kişilik bozukluğu tanısı alanlarla çalışan ruh sağlığı çalışanlarının, en çok zorlandığı grubun borderline kişilik bozukluğu tanısı alanlar olduğunu bildirmiştir. Borderline kişilik bozukluğu tanısı alanlarla gerçekleştirilen araştırmada, hastalardan 12 kişide yapay psikotik belirtilerin yüksek olduğu belirlenmiştir (Pope vd., 1985). Özçürümez ve arkadaşları da (2002) benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Swartz ve arkadaşları (1990) araştırmasında borderline kişilik bozukluğu alt boyutları olan dürtüsellik, psikoz ve duygulanımı incelemiştir. Buna göre erkeklerin dürtüsel davranışların kadınlara göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenirken, erkeklerde borderline kişilik bozukluğuna komorbid olarak alkol ve madde bağımlılığı problemlerinin yaşandığı belirlenmiştir. Bağımlılık yapıcı madde kullanımının duyguların yönetilmesini zorlaştırdığı ve dürtüsel davranışlara neden olduğu da ayrıca belirtilmiştir (Swartz vd. 1990).

2.2. Flört Şiddeti

Şiddet, bir kişi ya da grup tarafından yaralanma, kayıp, gelişimsel ya da ruhsal zarar sebep olacağını bilerek başka birisine, gruba ve kendisine güç kullanarak zarar verme ya da tehdit etme durumudur (WHO, 2020). Hukuksal açıdan şiddet, başkasına zarar vermek, onur kırıcı hareketlerde bulunmak, kanunlara uymamak, başkalarının hakkını çiğneyerek o kişiyi hırpalamak, incitmek ve zor kullanmaktır (Başal, 2021)

Şiddet öğrenilen, seçilmiş ve denetlenen bir davranıştır. Şiddeti uygulayan kişiler ve toplum tarafından erkeklerin egemen olduğunun düşünülmesi şiddetin irade dışı geliştiğini düşündürmeye çalışsa da şiddet isteyerek gerçekleşen bir davranış biçimidir (<https://morcati.org.tr/siddetin-dongusu/>).

Şiddeti açıklamaya yönelik yapılan bir başa tanımda bireyin başkasının üzerinde baskı ve güç kullanarak zorlama, vurma, yaralama, saldırma, fiziksel

eylemde bulunma, ruhsal ve fiziksel acı çektirme davranışlarının şiddet uygulama kapsamında değerlendirildiği belirtilmektedir (Birimoğlu, 2012).

Baskı, terör, işkence, savaş gibi davranışlar şiddete örnek verilebilecek davranışlardır (Yumuşak, 2013). Şiddetin temelinde saldırganlık güdüsü bulunurken, farklı biçimlerde şiddet sergilenebilmektedir. Saldırganlık ise temelinde öğrenilir bir davranıştır (Kocacık ve Çağlayandereli, 2009).

Şiddet toplumsal, sosyokültürel ve bireysel etkilerden meydana gelmektedir (Aküzüm ve Oral, 201). İnsanların sergilediği şiddet davranışını tek bir sebebe bağlı açıklayabilmek oldukça zordur. Stres, işsizlik, ekonomik yapı ve toplumsal yapı gibi birçok etmen şiddet davranışına sebep olabilmektedir (Ögel, Tarı ve Eke, 2006).

Ayan (2006) şiddetin aile, medya ve eğitim düzeyi başta olmak üzere üç temel unsurdan ortaya çıktığını belirtmektedir. Damar (2018) ise toplumsal refah düzeyinin düşük olması, eğitim ve refah seviyesinin düşük olması, yoksulluk ve işsizliğin şiddeti tetikleyen unsurlar olduğunu bildirmiştir.

Özgür, Yörükoğlu ve Baysan (2014) ruhsal ve bedensel hastalıkların, engellenmelerin, iletişim becerilerinin zayıf olmasının, başkaları üzerinde güç sahibi olma arzusunun, genetik ve hormonal farklılıkların, toplumsal cinsiyete göre şiddetin meşrulaştırılmasının ve toplumun şiddeti desteklemesinin şiddete yol açabileceğini belirtmiştir. Fikirleri kabul ettirmek ve doğruluğunu göstermek için bir araç olarak şiddet kullanılabilir (Özgür, Yörükoğlu ve Baysan, 2011).

Flört şiddeti yakın partner şiddeti olarak da adlandırılabilir. Yakın ilişkilerde fiziksel saldırganlık, cinsel saldırganlık, psikolojik istismar, cinsel zorlama ve kontrol edici davranışların partnere fiziksel, cinsel ya da ruhsal açıdan zarar vermesi flört şiddeti olarak ifade edilmiştir (WHO, 2013). Şiddet türleri arasında en yaygın görülen şiddet türü flört şiddetidir (Uluocak, Gökulu ve Bilir, 2014).

Ülkemizde gerçekleştirilen araştırmada flört şiddetinin yaygınlık oranının %28,6 olduğu tespit edilmiştir (Aslan vd., 2008). Yapılan araştırmada katılımcıların yaklaşık %53'ünün flört şiddeti mağduru olduğu, katılımcıların %52'sinin ise ilişkisinde şiddet uyguladığı belirlenmiştir (İftar, 2016).

Flört şiddetine hem erkek hem de kadın maruz kalabilirken, çoğu zaman partnerler ilişki içerisinde karşı karşıya kaldığı şiddetin farkında olmayabilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018). Flört şiddeti, romantik ilişki içerisinde gerçekleştiği için bazı

zamanlarda gizli tutulan ve başkalarına bilgi verilmeyen bir durum olabilmektedir (Aslan vd., 2008). Üniversite öğrencileriyle yürütülen araştırmada her beş kadından birisinin flört döneminde şiddet gördüğü ve şiddet görenlerin %30'unun gördüğü şiddeti kimseyle paylaşmadığı belirlenmiştir (Breiding, 2014).

Çiftlerin yaşadığı duygusal bağ sebebiyle flört şiddetine maruz kalanları fark edebilmek ve tepki verebilmek oldukça zor olabilmektedir. Romantik ilişkilerde şiddetin fark edilememesi, flört şiddetine yönelik yeterli farkındalığa sahip olmamaya ve ilişkiye yönelik toplumsal kalıplara sahip olmakla açıklanmaktadır. Ülkemizde kadınlara yönelik gösterilen şiddetle mücadele eden Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, bu noktada yaşanan şiddet döngüsünü aşağıdaki gibi açıklamıştır:

●**Gerginliğin Tırmanma Aşaması:** Bu aşama önemli sonuçların ortaya çıkmadan önceki evresidir. Şiddet uygulayan erkekler gerginlik yaratır, en ufak bir durumdan kavga çıkarır, kıskanç davranışlar sergiler ve kadının bütün hayatını kontrol altına almaya çalışır. Ayrıca psikolojik şiddetle karşı karşıya kalan kadın, imkanları doğrultusunda yaşadığı gerginliği azaltmaya çalışmaktadır.

●**Şiddet Aşaması:** Kadına şiddet uygulayan erkeğin öfkesinde artış olur, öfke kontrol edilemez düzeye ulaşır ve fiziksel şiddet uygulanır. Uygulanan şiddetten sonra çeşitli bahaneler üretilmeye başlanır. Fiziksel şiddet aşamasında kadın, erkeğin öfkesini azaltmaya çalışsa da başarısız olur. Bu aşamada kadının yapabileceği şey, uygulanan şiddetten en az hasarla ayrılması olacaktır.

●**Balayı Aşaması:** Erkek şiddete başvurduktan sonra kadının gönlünü almak için özür dileme, hediye alma gibi davranışlar sergilenerek, yapıcı bir tutumla yaklaşılır. Kadın, erkeğin bu hareketlere inanmak istediğinden ona bir şans daha vermek ister. Erkek gerilimi artırıcı bir davranışta bulunduğu anda ise ilk aşamaya geri dönülür (Aslan vd., 2008).

Flört şiddeti, bir döngü içinde ilerlemektedir. Zamanla şiddetin düzeyi ve etkisi artarken, tekrar tekrar şiddet davranışları sergilenmektedir. Bu durum şiddet döngüsünü devam ettirirken, önlem alınmasını zorlaştırmaktadır (Rakovec-Felser, 2014).

Flört şiddetine maruz kalma özellikle genç yetişkinlerde sıklıkla görülmektedir. Maruz kalınan şiddetin düzeyi, türü ve süresi bireysel farklılıklardan etkilenmektedir. Aile ve arkadaşlarından yeterli desteği alan bireyler daha az ya şiddet görebilirken –

ya da hiç şiddet görmemektedir-, yeterli sosyal desteği olmayan bireylerde şiddetin düzeyi ve süresi artabilmektedir. Partnerlerin olgunluk düzeyi, iletişim becerileri, problemlerle başa çıkmaya yöntemleri, yaşanan öfke, hayal kırıklıkları ve kıskançlık düzeyleri flört şiddeti üzerinde etkili olan unsurlardandır (Mulford ve Giordano, 2008).

Flört şiddeti, romantik ilişki içerisinde oldukça önemli olan bir kavramdır ve şiddetin sonuçları oldukça yıpratıcı olabilmektedir. Heise ve Lori (2011) flört şiddetinin önemini aşağıdaki gibi açıklamıştır:

- Flört şiddeti, kadınların yaşamında diğer şiddet türlerine kıyasla daha fazla maruz kaldıkları şiddet türüdür.

- Flört şiddetiyle ilgili yapılan çalışmalar, diğer şiddet türleriyle ilgili yapılan çalışmalardan daha fazladır. Flört şiddetinin dinamiklerin ve sonuçlarına yönelik çok fazla bilgi bulunmaktadır.

- Bireylerin aile yaşantısında karşılaştığı şiddet olayları, romantik ilişkilerinde ortaya çıktığında bunu önleyebilmek oluşabilecek şiddet döngüsünün önüne geçmek için önemlidir.

- Flört şiddeti, diğer şiddet türlerinin başlangıcını oluştururken flört şiddetini önleyebilmek aynı zamanda istismarı da önlemeyi sağlayacaktır.

Flört şiddeti bireylerin eğitim düzeyi, ekonomik durumu, yaşı ve cinsiyeti gibi demografik değişkenlerden bağımsız olarak herkes tarafından yaşanabilmektedir. Flört şiddetine maruz kalanlar incelendiğinde ise özellikle genç kadınların, erkeklere oranla daha fazla olduğu bilinmektedir. Bu durum cinsiyet rolleriyle ilişkilendirilmiş ve kadınların erkeğe göre saldırganlığını daha az sergilemesiyle açıklanmıştır. Flört şiddetine yönelik çalışmalar incelendiğinde ise daha çok kadınların maruz kaldığı şiddet üzerinden gidildiği görülmektedir (Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği [CŞMD], 2017).

2.2.1. Flört Şiddeti Türleri

Flört şiddeti her kültürde görülebilen önemli bir olgudur. Farklı şekillerde ortaya çıkabilen flört şiddeti fiziksel, psikolojik, duygusal ve sözel şiddet olarak sergilenebilmektedir (Temple vd., 2017). Ayrıca ekonomik (Fawole, 2008), dijital ve sosyal flört şiddeti biçiminde de ortaya çıkabilmektedir (Fidan ve Yeşil, 2018).

2.2.1.1. Fiziksel Flört Şiddeti

Fiziksel flört şiddeti romantik ilişki içerisinde bireyin partnerinin bedenine isteyerek zarar verme durumudur (Fidan ve Yeşil, 2018). Vurma, yaralama, yakma, nesne fırlatma, yumruk atma, öldürme ve itme gibi davranışlar fiziksel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir (Özdere ve Kurtul, 2018). Fiziksel şiddette saldırı söz konusuysa, fiziksel zarar verme ya da cinsel saldırıyla birlikte karşı tarafı sindirmeye çalışma durumu bulunmaktadır. Ayrıca herhangi bir fiziksel temas olmadan da partnerin güvenliğini kaybetmesi de bu kapsamda değerlendirilir (Temple vd., 2017).

Fiziksel şiddet, flört şiddetleri içerisinde en kolay fark edilebilir şiddettir. Fiziksel şiddetin sonuçları da gözle görünür biçimdedir ve kolaylıkla fiziksel şiddetin olup olmadığı anlaşılmaktadır (Uluocak vd., 2014). Romantik ilişkilerde, genç yetişkinler arasında fiziksel şiddet oranının daha fazla olduğu belirtilmektedir. Fiziksel şiddetin başkaları tarafından kolaylıkla fark edildiği durumlar olabileceği gibi şiddete maruz kalanların vücudunda herhangi bir yara ya da iz oluşmayabilmektedir (Öztürk, 2017).

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından 2008 yılında yayımlanan Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabında alet kullanarak yaralama, saç çekme, sigara söndürme, sakat kalmasına yol açacak müdahaleler, tokat, yumruk ve tekme atmak, işkenceye maruz bırakmak, sağlık hizmeti almasını engelleyecek fiziksel müdahalelerde bulunmak fiziksel şiddet davranışları olarak sıralanmıştır. Ayrıca kadınlara yönelik fiziksel şiddetin en ağır biçiminin töre/namus bahane edilerek uygulanan şiddet olduğu belirtilmiştir. Kadınların kıyafeti, gittiği yerleri, başkalarıyla konuşması, bakire olmaması, boşanmak istemesi, ailenin uygun görmediği kişilerle evlenmek istemesi nedeniyle ailesi, eşi ya da akrabaları tarafından fiziksel şiddete maruz kalmasının ya da öldürülmesinin sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğu belirtilmektedir (TC Kadın Statüsü Başkanlığı Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, 2008).

Fiziksel flört şiddetinin yaygınlığına yönelik çeşitli araştırmalar yürütülmüştür. Garcia-Moreno ve arkadaşları (2006) tarafından yapılan bir araştırmada ise romantik ilişkilerde fiziksel şiddetin sıklığının %13-61 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Chan ve arkadaşları (2008) 21 ülkede yaklaşık 16000 kişiyle yürüttü araştırmada

fiziksel flört şiddetine maruz kalanların oranının %30 olduğunu belirlemiştir. Yapılan farklı bir araştırmada ise 10 ülkede 24000 kadının flört şiddeti durumu incelenmiştir. Araştırma sonucunda kadınların %13-61'inin fiziksel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (WHO, 2013).

Straus (2004) araştırmasında 16 ülkede 31 üniversitede bir araştırma yürütmüştür. Araştırma sonucunda katılımcıların son bir yılda fiziksel flört şiddeti yaşayanların oranının %17-45 arasında değiştiğini bildirmiştir. Ayrıca 21 üniversitede fiziksel flört şiddeti yaşayan erkeklerin sayısı daha fazlayken, 10 üniversitede ise fiziksel flört şiddeti yaşayan kadınların sayısının daha fazla olduğu belirtilmiştir.

2.2.1.2. Cinsel Flört Şiddeti

Cinsel flört şiddeti istenenden daha fazla ilişkiye girme ya da partnerlerden birisinin istemediği halde cinsel ilişkiye zorlanmasıdır. Korunmasız cinsel ilişkiye zorlama, doğum kontrolünün engellenmesi ve kadının kürtaja zorlanması da cinsel şiddet kapsamında değerlendirilmektedir. Ayrıca aşağılayıcı, acı verici ve kişinin onayı dışında gerçekleşen cinsel davranışlar da cinsel flört şiddeti içerisinde ele alınmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018). Miller ve arkadaşları (2017) tecavüz etmek ve tecavüze yeltenmenin de cinsel flört şiddeti içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Cinsel flört şiddetinin yaygınlığına yönelik yürütülen araştırmalarda, cinsel flört şiddeti yaygınlığının %42-88 arasında değiştiği belirlenmiştir (Begany ve Milburn, 2002). Dünya Sağlık Örgütü (2012) bireylerin yaşamları boyunca partnerleri tarafından cinsel şiddete maruz kalma oranının %6-59 arasında değiştiğini saptamıştır. Ülkemizde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından (2014) yapılan araştırmada ise kadınların %12'sinin cinsel flört şiddeti yaşadığı belirlenmiştir.

Cinsel flört şiddetine genellikle kadınlar maruz kalırken, romantik ilişki içerisinde karşılaşılan istisnai bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsel flört şiddetine kadınların maruz kaldığı erkeklerin ise fail olduğu durumu toplumsal kalıp yargılardandır. Erkeklerde kadınlar gibi cinsel flört şiddetine maruz kalabilmektedir (Yavuz, 2003). Smith ve arkadaşları (2017) araştırmasında cinsel flört şiddetine

maruz kalma oranının erkeklerde %7 olduğunu kadınlarda ise bu oranın %16 olduğunu tespit etmiştir.

Cinsel flört şiddetine yönelik gerçekleştirilen araştırmada kadınların %20'sinin hoşnut olmadığı cinsel davranışa maruz bırakıldığı, kadınların yarısının ise istemeden cinsel ilişkiye zorlandığı belirtilmiştir. Ayrıca kadınların, partneri tarafından cinsel şiddeti isimlendiremediği ve ırza geçme olarak kavramsallaştırmaktan kaçındıkları belirlenmiştir. Cinsel saldırı nedenleri ise aşağıdaki gibi açıklanmaktadır:

●**Otoriter Kurma:** Gücünü göstermek ve otoritesini güçlendirmek isteyen kişi, partnerine cinsel saldırıda bulunabilir.

●**Cezalandırma:** Yapılan hataların sorumlusu olarak partnerin görülmesiyle, hatanın bedelini ödetebilmek adına cinsel saldırıda bulunulabilir.

●**Hak Görme:** Bireyin dilediği cinsel davranışı sergileyebileceğine yönelik düşünceye sahip olması, cinsel ilişki sırasında istenmeyen ve zorla gerçekleşen davranışların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Çiftçi, 2007).

Romantik ilişkide cinsel flört şiddetinin görülmesinde, partnerin verdiği “hayır” cevabının kabul edilmemesi önemli bir etkidir (Fidan ve Yeşil, 2018). Verilen “hayır” cevabının kesin olarak söylenmiş bir düşünce olduğunun kabul edilmeden, naz yapıldığının düşünülmesi cinsel flört şiddetine neden olabilmektedir (Kaplan, 2020).

2.2.1.3. Psikolojik/Duygusal Flört Şiddeti

Fiziksel flört şiddeti kadar önemli olan duygusal flört şiddeti, benzer düzeylerde bireylerde hasara neden olabilmektedir. Romantik ilişki içerisinde bireyin partnerine bağırması, aşağılaması, azarlaması ve küçük düşürmesi duygusal flört şiddeti kapsamında değerlendirilmektedir. Ayrıca partnerin aşırı düzeyde takip edilmesi, ne yaptığına çok dikkat edilmesi, benlik saygısına yönelik saldırılar, aile ve sosyal çevreden gelebilecek desteğin engellenmesi, partnerin manipüle edilmesi, özel bilgileri ya da görüntüleri açığa çıkarmak da duygusal flört şiddeti davranışlarındandır (Offenhauer & Buchalter, 2011).

Coker ve arkadaşlarına (2000) göre partnerin sevgiden ve ilgiden mahrum bırakılması, kıyafetlerine karışma, yakınlarıyla görüşmeyi kısıtlama ve sürekli baskı uygulama duygusal flört şiddeti davranışlarındandır. Yakınlarının yanında partnerini rezil etmek, aşağılamak, aşırı kontrolcü davranışlar, arkadaşlarından ve yakınlarından uzaklaştırmak, sağlık hizmetinden, ekonomik kaynaklardan ve iş imkanından yararlanmasını sağlamak, psikolojik flört şiddeti davranışlarıdır (Temple vd., 2017).

Romantik ilişki içerisinde çiftler hem psikolojik şiddet mağduru ve hem de faili olabilmektedir. Gençler ilişkide çatışmayı çözme tekniği olarak psikolojik saldırganlığı uygulayabilirken, saldırganlığın kazançlı olduğunu düşünen bireyler, bu davranışlarını devam ettirebilmektedir (Schwartz, 2003).

Psikolojik flört şiddeti, fiziksel şiddet gibi kanıtlanabilir bir durum değildir. Psikolojik flört şiddetine maruz kalanların şiddete maruz kaldığını fark edebilmesi oldukça güç olabilmektedir. Mağdurların, maruz kalınan şiddet neticesinde yardım istemesi zorlaşabilirken gerekli yardımı alamaması şiddet döngüsü içerisine girmelerine neden olabilmektedir. Yapılan araştırmada romantik ilişki yaşayan bireylerin %99'unun psikolojik şiddeti deneyimlediği sonucuna ulaşılmıştır (Follingstad vd., 1990).

Ülkemizde duygusal şiddetin yaygınlığına yönelik yapılan araştırmada kadınların %44'ünün duygusal şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir (Başkale ve Sözer, 2015). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından (2014) yapılan araştırmada kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde %44'ünün duygusal şiddete uğradıkları belirtilmiştir. Yapılan araştırmada genç erkeklerin, olgun erkeklere oranla duygusal şiddeti daha fazla deneyimlediği belirlenmiştir. Ayrıca yaşlı erkeklerin, kadınlara oranla daha fazla duygusal şiddete maruz kaldıkları tespit edilmiştir (Karakurt ve Silver, 2013).

Yapılan diğer araştırmalarda kadınların duygusal flört şiddete uğrama yaygınlığının %79 (De Keseredy ve Kelly, 1993) olduğu, erkeklerde ise bu oranın %81 olduğu bildirilmiştir (White ve Koss, 1991).

Shorey ve arkadaşları (2012) duygusal şiddete maruz kalan erkeklerin oranının %70-90 arasında değiştiğini tespit etmiştir. Yapılan bir başka araştırmada ise cinsiyete göre duygusal şiddete maruz kalma durumunun anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (Romans vd., 2007).

2.2.1.4. Ekonomik Flört Şiddeti

Ekonomik flört şiddeti genellikle erkeğin kadın üzerinde ekonomik kaynakları tehdit, yaptırım ve kontrol amaçlı kullanmasıdır. Erkek tarafından kadınların çalışmasına izin verilmemesi, işe gitmesini engellemek, harcamalarını kısıtlamak, gelirene el koymak, maddi kaynakların paylaşılmaması ya da erkeğin çalışmayarak partnerini zorla çalıştırması ekonomik flört şiddeti davranışlarındandır (Fawole, 2008). Altunay (2019) bunlara ek olarak kişinin kişisel gelişimini tamamlamak amacıyla eğitimlere katılmasını engellemenin de ekonomik flört şiddeti davranışı olduğunu bildirmiştir.

Romantik ilişki içerisinde bir kişinin partnerinin ekonomik durumunu kontrol altına alabilme ya da zarar verme davranışları ekonomik istimara neden olmaktadır. Evli çiftlerde daha fazla görülen bu durum evlilik öncesi romantik ilişkilerde de görülebilmektedir (Temple vd., 2017).

Ekonomik şiddet, diğer flört şiddet türlerine göre daha az dile getirilmektedir. Fakat bu durum ekonomik şiddetin önemini azaltmamaktadır. Ekonomik flört şiddeti partnerin kişinin kendisine daha fazla bağımlı olmasına neden olurken ruhsal, cinsel, sosyal ve fiziksel alanlarda yaşanabilecek diğer şiddet türlerine zemin hazırlayabildiği belirtilmektedir (Bilican Gökkaya, 2011).

Ülkemizde yapılan araştırmada kadınların iş gücüne katılma oranının ülke ortalamasının altında olduğu, her bin kadından yalnızca dokuzunun iş veren statüsünde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca kadınların işsizlik oranının erkeklere göre iki kat fazla olduğu tespit edilmiştir (Duruoğlu, 2007).

Erkek ile kadın arasındaki ekonomik eşitsizliğin oluşumu, her iki tarafın gelir elde etme noktasında fırsat eşitsizliğine neden olurken, bireylerin kişisel gelişimi ve benlik saygısını artırma konularında eşitsizliğin yaşanmalarına da yol açmaktadır (Sırım, 2021, 23).

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından (2014) yapılan araştırmada yaşamlarının herhangi bir döneminde %30'unun ekonomik şiddete uğradıkları belirlenmiştir.

2.2.1.5. Dijital Flört Şiddeti

Dijital flört şiddeti, romantik ilişki içerisindeki partnerlerden birisinin teknolojik araç-gereçleri, diğer kişiyi denetleyebilmek için kullanması ya da korkutması durumudur (Fidan ve Yeşil, 2018: 19). Dijital flört şiddeti sosyal medya uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte gündeme gelen bir şiddet türü olmuştur. Dijital flört şiddeti temelinde kontrol etmeyi kapsarken, partnerin duygusal açıdan zarar görmesine neden olmaktadır (Reed, Tolman, ve Ward, 2016).

Öztürk (2017) partnerin sürekli aranarak ya da partnere mesaj atılarak konumunun öğrenilmesi, istenilen paylaşımları yapması için partnerin zorlanması ve tehdit edilmesi, izinsiz biçimde telefonun kontrol edilmesi ve paylaşımlara hakaret edici mesajların yazılması da flört şiddeti davranışlarından olduğunu belirtmiştir.

Teknolojik araçların kullanılarak partnerin tehdit edilmesi, sosyal medya hesaplarının şifrelerinin istenerek sürekli kontrol edilmek istenmesi, sosyal medya arkadaşlarına partnerin karar vermesi, paylaşımların kontrol edilmesi, sürekli olarak sosyal medyadan mesajlaşma isteği ve mesajlara cevap verilmesinin istenmesi dijital flört şiddeti davranışlarındandır (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2022).

Mesajlaşma programlarından son görülme saatinin sürekli kontrol edilmek istenmesi, birlikte olan fotoğrafların paylaşılmaya zorlanması ve özel fotoğrafların paylaşılmasının istenmesi dijital flört şiddeti davranışları arasında gösterilmiştir (Kaplan, 2020).

Son dönemlerde özellikle genç yetişkinler tarafından dijital ortamlarda arkadaşlık kurmak ve mesajlaşmak oldukça popüler hale gelmiştir. Sıklıkla kullanılan sosyal ağlar, romantik ilişkilere zaman zaman zarar verebilmektedir. Bu noktada genç yetişkinlerin daha çok sosyal medya kullanması nedeniyle dijital flört şiddetine maruz kalma açısından riskli hale gelmektedir (Marganski ve Melander, 2015). Genç yetişkinlerle yürütülen araştırmada romantik ilişkisinde dijital flört şiddeti yaşayanların oranının %62,5 olduğu tespit edilmiştir.

2.2.1.6. Sosyal Flört Şiddeti

Sosyal flört şiddeti, partnerin diğer kişinin sosyal hayatını kısıtlaması, kontrol etmedi ve sosyal çevresinden uzaklaştırmasıdır (Fidan ve Yeşil, 2018). Sosyal flört şiddetinde partnerler yalnızca arkadaş çevresinden uzaklaştırılmamakta, iş

arkadaşları ve aile bireyleriyle de olan ilişkiler engellenebilmektedir. Bu durum sosyal şiddete maruz kalan bireyin zamanla yalnızlaşmasına neden olmaktadır (Kaplan, 2020).

Sosyal flört şiddeti, romantik ilişkide partnerin görüştüğü kişilere müdahale etmesi, yakın çevresinden, görüşülen kişilere müdahale edilmesi, akrabalarından ve ailesinden uzaklaştırılmaya zorlanmasıdır. Ayrıca sosyal ortamlarda rezil etmekle tehdit edilmesi de sosyal flört şiddeti davranışıdır. Sosyal şiddet failleri, korumacı yaklaştığını ve partnerini kıskandığını söyleyerek sergilediği olumsuz davranışları kabul ettirmeye çalışabilmektedir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2022). Karşı cinsle görüşmenin yasaklanması da sosyal flört şiddetinde sıklıkla görülen davranışlardan bir tanesidir (Özkan, 2019).

2.2.1.7. Israrlı Takip

Israrlı takip, ilişkisi devam eden ya da etmeyip birlikte olduğu kişinin sürekli olarak gözetlenmesidir. Israrlı takipler bireyi kaygıya, korkuya ve kendisini güvensiz hissetmesine neden olmaktadır (Fidan ve Yeşil, 2018). Israrlı takip taciz davranışı olarak görülse de bu davranışın tacizden farklı olduğu düşünülmektedir. Bu durumun taciz olarak değerlendirilmesinde, ısrarlı takip davranışı sergileyenlerin davranışlarının incelenmesinin önemli olduğu belirtilmiştir (Richards, 2011).

Israrlı takibin süreklilik göstermesiyle kaygıya ve korkuya sebep olduğu düşünülmektedir. Yalnızca tek bir defa yapılan takip etme davranışı ısrarlı takip kapsamında değerlendirilmemektedir (Çakı Koçak ve Öztürk Can, 2013).

Israrlı takip davranışını gerçekleştiren kişi sosyal medya aracılığıyla takip ettiği kişiyi sürekli rahatsız edebilmekte, ona hediyeler gönderebilmekte ve evden ayrıldığı andan itibaren onu gözetlemektedir. Ayrıca takip ettiği kişi hakkında çevresinden de bilgi almaya çalışmaktadır. Takip edilen kişi istememesine rağmen sürekli telefonda taciz edilmekte ve gizli bir şekilde gözetlenmektedir (Kırlılar, 2021). Israrlı takipte genelde açık ya da gizli biçimde cinsel ilişki isteği bulunmaktadır (Wells, 1997).

Bir zamanlar ülkemizde aralarında bulunduğu ve uygulayıcısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'nde ısrarlı takip davranışı şiddet içeren bir davranış olarak kabul görmekteydi. İstanbul Sözleşmesi'ne göre ısrarlı takip, kasıtlı olarak karşı tarafın korkutulmasına ve güvensiz hissetmesine neden olacak tehditkâr davranışlar olarak tanımlanmıştır (Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla

Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi, 2021). Israrlı takip davranışı genel olarak ilişkinin sonlandırılmak istenmesinden ya da ilişki sonlandırıldıktan sonra ortaya çıkmaktadır (Yörük Tepe, 2021).

Israrlı takip mağdurlarının genellikle 18-24 yaş arasında olduğu belirtilirken, bu yaş aralığındaki kişilerin en yüksek mağduriyet oranını yansıttığı bildirilmektedir (Catalano, 2012). Israrlı takip mağdurlarının büyük bir çoğunluğunu kadınlar oluştururken, yaygınlığının tespitine yönelik yapılan araştırmada kadınların %78'inin, erkeklerin ise %22'sinin ısrarlı takip şiddetine maruz kaldıkları belirtilmektedir (Karakuş Öztürk, 2016).

2.2.2. Flört Şiddetinin Nedenleri ve Sonuçları

Flört şiddetinin nedenleri incelendiğinde bireyden, ailesinden ve sosyal yapısından kaynaklı faktörlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bireysel faktörler incelendiğinde bağımlılık yapıcı madde kullanımı, saldırganlık düzeyi, duygu durum bozuklukları, intihar düşüncesinin varlığı, ihmal ve istismar öyküsü, psikiyatrik bozukluklar ile travmatik deneyimler bireylerin flört şiddeti davranışları sergilemesine neden olabilmektedir (Mihçioğur ve Akın, 2015; Polat, 2017).

Aileden kaynaklı durumlar incelendiğinde aile içi şiddete maruz kalmak, aile içerisindeki şiddete tanıklık etmek, ebeveynlerin saldırgan, aşırı kontrolcü tutumla yetiştirilmek, ebeveynlerin otoriter ve ihmalkâr tutumları şiddete sebep olabilecek durumlardır (Yumuşak, 2013).

Sosyal yapıdan kaynaklı faktörler incelendiğinde ise toplumun şiddete bakış açısı, toplumsal cinsiyet, ekonomik problemler, işsizlik, sağlık, barınma, düşük eğitim düzeyi, eğitim ve iş imkanlarının kısıtlı olması şiddete neden olabilmektedir (Polat, 2017).

Flört şiddetinin nedenleri incelendiğinde olumsuz bağlanma deneyimlerinin, çocukluk çağı ihmal ve istismarına maruz kalmanın ve olumsuz ilişki geçmişine sahip olmanın ön plana çıktığı görülmektedir. Ayrıca kişilik özellikleri, psikiyatrik rahatsızlıklar, demografik özellikler ile ilişkiye bakış açısının da flört şiddetinde etkili olabileceği belirtilmektedir (Bell ve Naugle, 2008; Sjødina vd., 2017).

Earnest ve Brady (2016) ebeveyn tutumlarının flört şiddetiyle ilişki içerisinde olduğunu bildirmiştir. Yapılan araştırmada aile içi şiddete tanık olan ve cezalandırıcı

ebeveynlere sahip olan çocukların yetişkinlik döneminde, hoşgörölü ve ılımlı yetiştirilen çocuklara göre daha fazla şiddet eğilimi içerisinde oldukları tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencileriyle yürütölen araştırmada flört şiddetinin nedenleri incelenmiştir. Araştırma sonucunda alkol kullanımının flört şiddetine neden olabileceği, alkol kullanımının flört şiddeti türlerinden hepsiyle bağlantılı olduğu tespit edilmiştir (Shorey, Brasfield, Zucosky, Febres ve Stuart, 2015).

Aslan ve arkadaşları (2008) romantik ilişki yaşayan yetişkinlerin çatışma çözme becerilerinin düşük olmasının ve ilişki tecrübelerinin az olmasının, flört şiddetiyle karşılaştıklarında şiddeti normal algılama düzeylerinin arttığını bildirmiştir. Ayrıca flört şiddetiyle karşılaşıldığında sosyal destek ağlarının zayıf olmasının şiddet döngüsünün devam etmesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Ailenin yapısı ve aile içi iletişim bireylerdeki saldırgan davranışların oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Aile bireylerin kişilik özelliklerinin şekillendiği, bireyin topluma uyum sürecinde güçlü bir etkiye sahip olduğu önemli bir kurumdur. Aile de çocukların nefret, sevgi, saygı, hırs gibi duygularının temellerinin atılmaktadır. Olumsuz duygularla beslenen çocuklar, yaşamının ilerleyen dönemlerinde flört şiddeti faillerinden olabilmektedir (Glass vd., 2003).

Romantik ilişkilerde görölen şiddet, depresif belirtilere, düşük benlik saygısına, intihar eğilimine ve madde bağımlılığına yol açabilmektedir. Bu konuda yapılan araştırmada flört şiddeti mağdurlarından kadınlarda şiddetten beş yıl sonra intihar eğiliminin, depresif belirtilerin ve bağımlılık yapıcı madde kullanımının arttığı tespit edilmiştir. Mağdur erkeklerde ise esrar kullanımı, intihar eğilimi ve anti sosyal davranışların arttığı saptanmıştır (Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2013; Halpern, 2009). Flört şiddeti her ne kadar kadınlar üzerine yoğunlaşmış olsa da erkeklerde de önemli sorunlara yol açabildiği görölmektedir. Flört şiddeti bireylerin ruhsal, fiziksel, sosyal ve ekonomik açıdan olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Flört şiddetinin kısa süreli etkisi olabileceği gibi uzun süreli etkileri de oluşabilmektedir. Yeme bozuklukları, alkol ve sigara kullanımı ile ruhsal bozukluklar bu problemler arasında gösterilmektedir (Avşar-Baldan ve Akış, 2017).

Karsberg ve arkadaşları (2019) flört şiddetinde risk gruplarının belirlenmesinde, çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylerin yaşantılarının incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Çocukluk ve ergenlik döneminde farklı şiddet türlerine maruz kalmanın, flört şiddeti için bireyleri riskli hale getirdiği ifade edilmiştir.

Flört şiddeti ilişki doyumunu düşüren önemli bir unsurdur. Yapılan araştırmada flört şiddetinin olduğu ilişkilerde ilişki doyum düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır (Kaura ve Lohman, 2007). Bireylerin flört şiddetine karşı bilinçlenmesi ve partneriyle kendisi arasında sınırlar çizmesi sağlıklı romantik ilişkinin yaşanmasına fırsat tanırken, flört şiddetine maruz kalmayı da önleyebilmektedir (Mulford ve Giordano, 2008).

Flört şiddetinin olduğu ilişkilerde yeme ve uyku bozuklukları, özsaygıda azalma, madde kullanımında, depresif belirtilerde ve riskli cinsel davranışlarda artış olduğu ayrıca post travmatik stres bozukluğuna neden olabileceği belirtilmektedir (Holmes ve Sher, 2013).

2.2.3.Flört Şiddeti İle İlgili Araştırmalar

Flört şiddeti ile bağlanma stilleri ilişkisinin incelendiği araştırmada, güvenli bağlanma gerçekleştiremeyen bireylerin şiddet tutum düzeyinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca eğitim düzeyi düştükçe flört şiddet düzeyinin arttığı saptanmıştır (Ayhan, 2020).

Ekonomik durumla flört ilişkisinin incelendiği araştırmalarda, sosyoekonomik düzeyi düşük olan grupların flört şiddetini daha sık ve şiddetli uyguladıkları bildirilmiştir (Jewkes, 2002). Yoksulluk ile şiddet ilişkisi incelendiğinde başarılı erkek olma algısının, erkekleri yoksulluk içinde yaşamasından rahatsız olmasına neden olurken, oluşan stres ortamının kadına şiddet uygulamayla sonuçlandığı tespit edilmiştir (Nathanson vd., 2012).

Kadınlara yürütülen bir çalışmada flört şiddetine yönelik bilgiler elde edilmek istenmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre kadınların %88'inin duygusal, %22,2'sinin sözel, %21,4'ünün ekonomik, %16,4'ünün fiziksel, %7,2'sinin cinsel şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir. Flört şiddet türleri ile anksiyete düzeyi arasında anlamlı ilişki belirlenirken, şiddet gördükçe anksiyete düzeyinin arttığı fakat

umutsuzluk düzeyinde anlamlı anlamlı bir azalmanın olmadığı tespit edilmiştir (Alan Dikmen, Özaydın ve Dereli Yılmaz, 2018).

Türk, Hamzaoğlu ve Yayak (2019, 75), yapılan değerlendirme sonucunda katılımcılarının %75'inin duygusal şiddete, %17,7'sinin fiziksel şiddete maruz bırakıldığı belirlenmiştir. Flört şiddeti uygulama oranları incelendiğinde ise %66,2'sinin duygusal şiddet, %20,6'sının ise fiziksel şiddet uyguladığı saptanmıştır.

Yaşa göre flört şiddeti incelendiğinde 30 yaşından sonra romantik ilişkilerde flört şiddetinde azalma olduğu belirlenmiştir (Merrill vd., 2004; Burazeri vd., 2005). Niolon ve arkadaşları (2017) araştırmasında yetişkin kadınların %25'inin, erkeklerin ise %18'inin herhangi bir yaşam döneminde fiziksel flört şiddetine maruz kaldığını saptamıştır.

Psikolojik flört şiddeti ile çatışma çözme becerileri ilişkisinin incelendiği araştırmada, işlevsiz çatışma çözme becerilerinin flört şiddetini anlamlı biçimde artırdığı saptanmıştır (Borrajo vd., 2018).

Kepir ve arkadaşları (2014, 177) daha önce ilişki yaşama durumuna ve ilişki sayısına göre flört şiddeti düzeyinde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilirken, ilişki süresi arttıkça şiddet kabul düzeyinin düştüğü saptanmıştır.

Baker, Dulmen ve Klipfel (2018) romantik ilişki yaşayan çiftlerde meydana gelen psikolojik şiddeti incelemiştir. İnceleme sonucunda öz kontrol arttıkça duygusal ve sözel saldırganlık düzeyinde azalma olduğu tespit edilmiştir.

Karatay (2018) araştırmasında kadınların şiddete yönelik farkındalık ve bilinç düzeyinin erkeklere göre yüksek olduğunu belirtmiştir. Kepir-Savoly ve arkadaşları (2014) erkeklerin kadınlara göre şiddete daha olumlu baktığını tespit etmiştir.

Yapılan araştırmalarda kadınların daha fazla flört şiddetine maruz kaldıkları tespit edilmiştir (Tucker-Halpern vd., 2001; Swart vd., 2002). Downey, Feldman ve Ayduk (2000) erkeklerin şiddete ve saldırganlığa eğiliminin, kadınlara göre daha fazla olduğunu bildirmiştir.

Flört şiddeti ile bağlanma stilleri ilişkisinin incelendiği araştırmada reddedici-kaçınan bağlanma gerçekleştiren bireylerin flört şiddetine uygulamanın haklı olduğuna yönelik inançları olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca erkekler kadınlara göre daha fazla biçimde romantik ilişkide şiddet uygulamanın kendilerine ilişkide kazanç

sağlayacağını düşünmektedir (Wesley, 2011). Yapılan bir başka araştırmada kaygılı bağlanan kadınların erkeklere göre flört şiddetine maruz kalma oranları daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Yarkovsky, 2016).

Yürütölen başka bir araştırmada flört şiddetine yönelik tutumla bağlanma, sosyal onay, benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda geleneksel cinsiyet rollerine sahip olma düzeyi arttıka, flört şiddeti düzeyinde de artış olduğu saptanmıştır. Erkeklerin, kadınlara göre flört şiddeti düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenirken, sosyal onay ihtiyacının flört şiddetini anlamlı biçimde yordadığı tespit edilmiştir (Turan, 2018).

Çiftlerin cinsel yöneliminin flört şiddetine etkisinin incelendiği araştırmada heteroseksüel bireylere oranla lezbiyen, gey ve biseksüel bireylerin flört şiddetine daha fazla maruz kaldıkları belirlenmiştir (Dank vd., 2014).

Wolfe ve arkadaşları (2001) araştırmasında flört şiddeti ve çocukluk çağı istismarı ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda çocukluk çağı travmatik yaşantı deneyimleyen bireylerin flört şiddeti açasından riskli grupta olduğu tespit edilmiştir.

Duval, Lanning ve Patterson (2018) meta-analiz çalışmasında flört şiddetinin risk faktörlerini araştırmıştır. Araştırmasında yayınlanan 23 makale incelenmiş olup, kadınların hem mağdur hem de fail olma noktasında daha fazla deneyimleme eğilimine sahip olduğu belirlenmiştir. Flört şiddetinde riskli cinsel eylemler ile bağımlılık yapıcı madde kullanımının, aileden kaynaklı nedenler ile genetik geçişe kıyasla daha fazla incelendiği görölmüştür. Erkeklerin, kadınlara uygulanan şiddeti haklı gösterecek inançları daha fazla benimsediği de ayrıca ifade edilmiştir.

Kadınlarla yapılan bir araştırmada flört şiddetine maruz kalanlar ile flört hariç şiddete maruz kalanların karşılaştırması yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre flört şiddetine maruz kalanların, flört hariç şiddete maruz kalanlara göre anksiyete, depresyon ve intihar eğilimlerinin fazla olduğu belirlenmiştir (Kütük, Gümüştaş ve Almiş,2018).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Araştırmanın üçüncü bölümünde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, veri toplama araçları ve verile analiz yöntemlerine yönelik bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırma ilişkisel tarama modeliyle tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde iki ya da daha fazla değişkenin ilişkisini ve ilişkinin ne düzeyde olduğuna yönelik bilgi verilmektedir (Karasar, 2012).

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Yapılan araştırmanın çalışma grubunu 18 yaş üstü 405 birey oluşturmaktadır. Çalışma grubundan 407 kişiye ulaşılmıştır. 2 katılımcının ölçek sonuçları uç değer olarak tespit edildiğinden, analizlerden çıkarılmıştır. Katılımcılara Google Forms aracılığıyla ulaşılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Etik kurul izni alındıktan sonra bu araştırmada katılımcılardan çalışmaya katılmaya gönüllü olanlara Kişisel Bilgi Formu, Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ve Borderline Kişilik Envanteri uygulanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanan formda yaş, cinsiyet, eğitim durumu, mevcut romantik ilişki durumu, eğitim durumu, sosyoekonomik durum, alkol ve sigara kullanımı, tıbbi rahatsızlık durumu, daha önce psikiyatrik yardım alma durumu, çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma durumu, romantik ilişkide şiddete maruz kalma ve şiddete başvurma durumu, flörtünüz dışınızdaki kişilerden fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddete maruz kalma durumuna yönelik sorular yer almaktadır.

3.3.2. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

Flört Şiddeti Tutum Ölçeği Terzioğlu ve arkadaşları (2016) tarafından flört şiddetine yönelik tutumları belirlemek amacıyla geliştirilmiştir ve geliştirilen ölçeğin topluma uygun ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu değerlendirilmiştir. Ölçek 28 madde içermektedir ve her bir hadde için 1'den 5'e kadar değişen puanlar alan ve

“kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, ”katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” şeklinde yanıt seçeneği bulunmaktadır. Ölçekte bulunan 23 madde ters yönde puan almaktadır. Bu puanlama sonucuna göre ölçekte yer alan her bir madde için alınabilecek en yüksek puan 5, en düşük puan ise 1’dir. Ölçek puan ortalamasının 5’e yaklaşması bireylerin flört şiddetine yönelik sahip olduğu tutumlarının, flört şiddetini desteklemediğini göstermektedir. Ölçeğin genel şiddet, fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet olmak üzere 5 alt boyutu bulunmaktadır. Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.91, alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları 0.72-0.85 olarak hesaplanmıştır (Terzioğlu ve ark., 2016).

3.3.3. Borderline Kişilik Envanteri

Leichsenring tarafından hazırlanan ölçek psikiyatristler tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Bu çeviri işlemi çeviri kadar uyarılma esas alınmış ve tartışma ile bir metin üzerinde uzlaşmaya varılmıştır. Daha sonra bu metin bir dilbilimci tarafından yeniden İngilizceye çevrilmiş ve orijinal ölçek ile karşılaştırılmıştır. Bu çerçevede ölçeğin Türkçe formu uygulama için hazır hale getirilmiştir (Aydemir vd., 2006). Ölçeğin güvenilirlik analizinde tüm çalışma grubunun Cronbach alfa değeri 0.92, yalnızca borderline kişilik bozukluğu grubunun ise 0.84 olarak belirlenmiştir. Madde-toplam puan analizinde ise korelasyon katsayısı aralığı 0.18-0.63 arasında bulunmuştur (Aydemir vd., 2006). 53 maddeli bir kendini değerlendirme ölçeği olan Borderline Kişilik Envanteri’nde uygun bulunup işaretlenen her ifadeye “1” puan verilir, seçilmeyen ifadeler ise “0” puan verilir. Toplam puan için son iki madde (52 ve 53) göz önüne alınmaz, toplam puan ilk 51 madde ile hesaplanır (Aydemir vd., 2006).

3.4. Verilerin Analiz Teknikleri

Verilerin analizi için SPSS 21 programı kullanılmıştır. Oluşan verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespit edilmesi için “Normallik Testi” gerçekleştirilmiştir. Verilerin normal dağıldığı belirlenmiş ve Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri puanlarının demografik değişkenlere göre incelenmesinde “Parametrik Testlerden”, “t-testi” ile “One Way Anova” testi kullanılmıştır. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği puanları ile Borderline Kişilik Envanteri puanlarının ilişkisi

içinde korelasyon analizi kullanılmıştır. Örnekleme oluşturan bireylerin sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesi için “Frekans” analizi yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Katılımcıların Demografik Değişkenine İlişkin Dağılımı

Bu bölümde katılımcıların demografik değişkenlerine yönelik dağılımına yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Değişkenine İlişkin Dağılımı

DEĞİŞKEN		\bar{x}	SD
Yaş	18-49 Yaş	23,57	4,09
		N	%
Cinsiyet	Kadın	285	70,4
	Erkek	120	29,6
Eğitim Durumu	Lise	59	14,6
	Üniversite	311	76,8
	Yüksek Lisans	35	8,6
Mevcut Romantik İlişki	Var	197	48,6
	Yok	208	51,4
Alkol Kullanma Durumu	Hiç	178	44,0
	Ara Sıra	202	49,9
	Sık Sık	25	6,2
Psikiyatrik Yardım Aldınız mı	Evet	119	29,4
	Hayır	286	70,6
Aile İçi Şiddete Maruz Kaldınız mı	Evet	102	25,2
	Hayır	303	74,8
Romantik İlişkinizde Şiddete Maruz Kaldınız mı	Evet	39	9,6
	Hayır	366	90,4
Romantik İlişkinizde Şiddete Başvurdunuz mu	Evet	21	5,2
	Hayır	384	94,8
Flört Dışında Şiddete Maruz Kaldınız mı	Evet	81	20,0
	Hayır	324	80,0

Araştırmaya toplamda 405 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18-49 arasında değişirken yaş ortalaması ise 23,57'dir (SD: 4,09). Katılımcılardan 285 kişi kadın, 120 kişi ise erkektir. 59 kişi lise, 311 kişi üniversite, 35 kişi ise yüksek lisans mezunudur. 197 kişinin mevcut romantik ilişkisi varken, 208 kişinin mevcut romantik ilişkisi yoktur.

178 kişi hiç alkol kullanmıyorken, 202 kişi ara sıra, 25 kişi ise sık sık alkol kullanmaktadır. 119 kişi daha önce psikiyatrik bir yardım almışken, 286 kişi daha önce psikiyatrik bir yardım almamıştır. 102 kişi aile içi şiddete maruz kalmış, 303 kişi çocukluğunda aile içi şiddete maruz kalmamıştır. Romantik ilişkisinde şiddete

maruz kalan 39 kişi varken, 366 kişi romantik ilişkisinde şiddete maruz kalmamıştır. 21 kişi romantik ilişkisinde şiddete başvururken, 384 kişi romantik ilişkisinde şiddete başvurmamıştır. 81 kişi flört dışında şiddete maruz kalırken, 324 kişi flört dışında şiddete maruz kalmamıştır.

4.2. Ölçeklere Yönelik Bilgiler

Bu bölümde normallik testi, iç tutarlılık katsayıları ile betimsel değerlere yer verilmiştir.

Tablo 2. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının Ortalama Puan, Standart Sapma, Minimum ve Maximum Değerleri

Değişken	\bar{x}	SD	Min	Max
Genel Şiddet	4,77	,39	3,00	5,00
Fiziksel Şiddet	4,77	,36	3,40	5,00
Duygusal Şiddet	4,51	,53	2,50	5,00
Ekonomik Şiddet	4,32	,59	2,60	5,00
Cinsel Şiddet	4,64	,55	2,86	5,00
Borderline Kişilik Envanteri	14,39	8,50	,00	40,00

Ölçeklerin ortalama puan, standart sapma, minimum ve maximum değerleri incelendiğinde Flört Şiddeti Tutum Ölçeği alt boyutlarından en düşük 2,50 en yüksek ise 5 puan alınmıştır. Genel şiddet (şiddete yönelik tutum) puan ortalaması 4,77 (SD:;39), fiziksel şiddet puan ortalaması 4,77 (SD:;36), duygusal şiddet puan ortalaması 4,51 (SD:;53), ekonomik şiddet puan ortalaması 4,32 (SD:;59), cinsel şiddet puan ortalaması 4,64 (SD:;53) olarak belirlenmiştir.

Borderline Kişilik Envanteri'nden alınan en düşük puan 0 iken, en yüksek puan ise 40'tır. Ölçekten alınan puan ortalaması ise 14,39'dur (SD:8,50).

4.3. Korelasyon Analizi

Tablo 3. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi

		Borderline Kişilik Envanteri Puanı	
Genel Şiddet	r		-,071
	p		,152
Fiziksel Şiddet	r		-,174**
	p		,000
Duygusal Şiddet	r		-,129**
	p		,009
Ekonomik Şiddet	r		-,078
	p		,115
Cinsel Şiddet	r		,043
	p		,386

*p<,05; **p<,01

Yapılan korelasyon analizine göre Borderline Kişilik Envanteri puanı ile fiziksel şiddet ($r=-,174$; $p<,05$) ve duygusal şiddet ($r=-,129$; $p<,05$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Borderline Kişilik Envanteri puanı ile genel şiddet ($r=-,071$; $p>,05$), ekonomik şiddet ($r=-,078$; $p<,05$) ve cinsel şiddet ($r=,043$; $p>,05$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

4.4. Ölçeklerden Alınan Puanların Karşılaştırılması

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{x}	SD	t	p
Genel Şiddet	Kadın	285	4,81	0,33	2,700	,008
	Erkek	120	4,68	0,50		
Fiziksel Şiddet	Kadın	285	4,83	0,30	4,562	,000
	Erkek	120	4,63	0,45		
Duygusal Şiddet	Kadın	285	4,54	0,51	1,937	,053
	Erkek	120	4,43	0,57		
Ekonomik Şiddet	Kadın	285	4,44	0,52	6,210	,000
	Erkek	120	4,04	0,63		
Cinsel Şiddet	Kadın	285	4,74	0,46	4,698	,000
	Erkek	120	4,42	0,67		
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	Kadın	285	14,31	8,51	-,300	,764
	Erkek	120	14,58	8,50		

Cinsiyete göre Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri puanlarının incelenmesi t testi ile gerçekleştirilmiştir. Cinsiyete göre şiddete yönelik tutum düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}=$

2,700; $p < ,05$). Buna göre kadınların şiddete yönelik tutum ortalama puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Cinsiyete göre fiziksel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = 4,562$; $p < ,05$). Buna göre kadınların fiziksel şiddet ortalama puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Cinsiyete göre duygusal şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = 1,937$; $p < ,05$). Buna göre kadınların duygusal şiddet ortalama puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Cinsiyete göre ekonomik şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = 6,210$; $p < ,05$). Buna göre kadınların ekonomik şiddet ortalama puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Cinsiyete göre cinsel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = 4,698$; $p < ,05$). Buna göre kadınların cinsel şiddet ortalama puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Cinsiyete göre Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanının anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = -,300$; $p > ,05$).

Tablo 5. Eğitim Durumu Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Eğitim Durumu	N	\bar{x}	SD	F	p	Fark
Genel Şiddet	Lise	59	4,68	0,47	1,834	,161	
	Üniversite	311	4,79	0,38			
	Yüksek Lisans	35	4,77	0,38			
Fiziksel Şiddet	Lise ¹	59	4,63	0,45	5,096	,007	2>1
	Üniversite ²	311	4,79	0,34			
	Yüksek Lisans ³	35	4,79	0,37			
Duygusal Şiddet	Lise	59	4,32	0,70	4,824	,009	2>1
	Üniversite	311	4,55	0,47			
	Yüksek Lisans	35	4,48	0,61			
Ekonomik Şiddet	Lise	59	4,10	0,67	5,282	,005	3,2>1
	Üniversite	311	4,35	0,56			
	Yüksek Lisans	35	4,41	0,57			
Cinsel Şiddet	Lise	59	4,41	0,66	6,569	,002	3>1
	Üniversite	311	4,68	0,52			
	Yüksek Lisans	35	4,73	0,45			

Eğitim durumuna göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği puanlarının incelenmesi One Way Anova testi ile gerçekleştirilmiştir. Eğitim durumuna göre şiddete yönelik tutum düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)} = ,641$; $p < .05$).

Eğitim durumuna göre fiziksel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)} = 5,096$; $p < .05$). Varyanslar homojen dağılmadığı için gerçekleştirilen Games-Howell testi sonucunda üniversite mezunlarının fiziksel şiddet ortalama puanlarının, lise mezunlarına anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim durumuna göre duygusal şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)} = 4,824$; $p < .05$). Varyanslar homojen dağılmadığı için gerçekleştirilen Games-Howell testi sonucunda üniversite mezunlarının duygusal şiddet ortalama puanlarının, lise mezunlarına anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim durumuna göre ekonomik şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)} = 5,282$; $p < .05$). Varyanslar homojen dağılmadığı için gerçekleştirilen Games-Howell testi sonucunda yüksek lisans ve üniversite mezunlarının ekonomik şiddet ortalama puanlarının, lise mezunlarına anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim durumuna göre cinsel Şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= 6,569$; $p<.05$). Varyanslar homojen dağılmadığı için gerçekleştirilen Games-Howell testi sonucunda yüksek lisans mezunlarının cinsel Şiddet ortalama puanlarının, lise mezunlarına anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Alkol Kullanma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum leği ile Borderline Kişilik Envanteri lek Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Alkol	N	\bar{x}	SD	F	p
Genel Şiddet	Hiç	178	4,78	0,40	,048	,953
	Ara Sıra	202	4,77	0,39		
	Sık Sık	25	4,78	0,37		
Fiziksel Şiddet	Hiç	178	4,78	0,34	2,160	,117
	Ara Sıra	202	4,77	0,36		
	Sık Sık	25	4,62	0,51		
Duygusal Şiddet	Hiç	178	4,48	0,55	1,177	,309
	Ara Sıra	202	4,55	0,48		
	Sık Sık	25	4,42	0,63		
Ekonomik Şiddet	Hiç	178	4,31	0,61	1,061	,347
	Ara Sıra	202	4,35	0,56		
	Sık Sık	25	4,18	0,59		
Cinsel Şiddet	Hiç	178	4,67	0,55	,300	,741
	Ara Sıra	202	4,62	0,55		
	Sık Sık	25	4,62	0,56		
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	Hiç	178	13,47	8,09	2,077	,127
	Ara Sıra	202	14,99	8,95		
	Sık Sık	25	16,12	7,00		

Alkol kullanma durumuna göre flört Şiddeti ve borderline kişilik bozukluğu incelenmesi One Way Anova testi ile gerçekleştirilmiştir. Alkol kullanma durumuna göre Şiddete yönelik tutum düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= ,048$; $p>.05$).

Alkol kullanma durumuna göre fiziksel Şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= 2,160$; $p>.05$).

Alkol kullanma durumuna göre duygusal Şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= 1,177$; $p>.05$).

Alkol kullanma durumuna göre ekonomik Şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= 1,061$; $p>.05$).

Alkol kullanma durumuna göre cinsel Şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= ,300$; $p>.05$).

Alkol kullanma durumuna göre Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanının anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($F_{(2-402)}= 2,077$; $p>,05$).

Tablo 7. Psikiyatrik Yardım Alma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Psikiyatrik Yardım Alma		N	\bar{x}	SD	t	p
	Evet	Hayır					
Genel Şiddet	Evet	119	4,84	0,30	2,311	,022	
	Hayır	286	4,75	0,42			
Fiziksel Şiddet	Evet	119	4,80	0,35	,951	,342	
	Hayır	286	4,76	0,37			
Duygusal Şiddet	Evet	119	4,61	0,47	2,590	,010	
	Hayır	286	4,47	0,54			
Ekonomik Şiddet	Evet	119	4,41	0,52	2,020	,044	
	Hayır	286	4,29	0,61			
Cinsel Şiddet	Evet	119	4,73	0,48	2,171	,031	
	Hayır	286	4,61	0,57			
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	Evet	119	17,13	8,75	4,273	,000	
	Hayır	286	13,25	8,14			

* $p<,05$

Psikiyatrik yardım alma durumuna göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek puanlarının incelenmesi t testi ile gerçekleştirilmiştir. Psikiyatrik yardım alma durumuna göre şiddete yönelik tutum düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 2,311$; $p<,05$). Buna göre daha önce psikiyatrik bir yardım alanların şiddete yönelik tutum ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Psikiyatrik yardım alma durumuna göre fiziksel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= ,951$; $p>,05$).

Psikiyatrik yardım alma durumuna göre duygusal şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 2,590$; $p<,05$). Buna göre daha önce psikiyatrik bir yardım alanların duygusal şiddet ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Psikiyatrik yardım alma durumuna göre ekonomik şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 2,020$; $p<,05$). Buna göre daha önce psikiyatrik bir yardım alanların ekonomik şiddet ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Psikiyatrik yardım alma durumuna göre cinsel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 2,171$; $p<,05$). Buna göre daha önce psikiyatrik bir yardım alanların cinsel şiddet ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Psikiyatrik yardım alma durumuna göre Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 4,273$; $p<,05$). Buna göre daha önce psikiyatrik bir yardım alanların Borderline Kişilik Envanteri ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 8. Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Aile İçi Şiddet	N	\bar{x}	SD	t	p
Genel Şiddet	Evet	102	4,78	0,35	,180	,857
	Hayır	303	4,77	0,41		
Fiziksel Şiddet	Evet	102	4,75	0,38	-,750	,454
	Hayır	303	4,78	0,36		
Duygusal Şiddet	Evet	102	4,54	0,55	,732	,464
	Hayır	303	4,50	0,52		
Ekonomik Şiddet	Evet	102	4,36	0,56	,784	,434
	Hayır	303	4,31	0,59		
Cinsel Şiddet	Evet	102	4,71	0,48	1,508	,133
	Hayır	303	4,62	0,57		
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	Evet	102	17,23	8,94	3,971	,000
	Hayır	303	13,43	8,13		

* $p<,05$

Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre flört şiddeti ve borderline kişilik bozukluğu incelenmesi t testi ile gerçekleştirilmiştir. Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre şiddete yönelik tutum düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= ,180$; $p>,05$).

Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre fiziksel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= -,750$; $p>,05$).

Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre duygusal şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= ,732$; $p>,05$).

Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre ekonomik şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= ,784$; $p>,05$).

Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre cinsel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 1,508$; $p<,05$).

Aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 3,971$; $p<,05$). Buna göre daha önce aile içi şiddete maruz kalanların Borderline Kişilik Envanteri ortalama puanları, daha önce aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 9. Romantik İlişkide Şiddete Maruz Kalma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Romantik İlişkide Şiddete Maruz Kalma		N	\bar{x}	SD	t	p
	Evet	Hayır					
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	39	366	17,26	14,08	9,13	8,38	2,229 ,026

* $p<,05$

Romantik ilişkide şiddete maruz kalma değişkenine göre Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanının anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir ($t_{(403)}= 3,971$; $p<,05$). Buna göre daha önce romantik ilişkide şiddete maruz kalan Borderline Kişilik Envanteri ortalama puanları, daha önce romantik ilişkide şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 10. Romantik İlişkide Şiddete Başvurma Değişkenine Göre Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanlarının İncelenmesi

Değişken	Romantik İlişkide Şiddete Başvurma		N	\bar{x}	SD	t	p
	Evet	Hayır					
Genel Şiddet	21	384	4,75	4,78	0,37	0,40	-,262 ,794
	21	384	4,65	4,78	0,36	0,36	- ,117
Fiziksel Şiddet	21	384	4,29	4,52	0,75	0,51	- 1,439 ,165
	21	384	4,31	4,32	0,54	0,59	-,058 ,954
Ekonomik Şiddet	21	384	4,67	4,64	0,48	0,55	,267 ,790
	21	384	17,67	14,21	8,19	8,49	1,822 ,069
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	21	384	17,67	14,21	8,19	8,49	1,822 ,069
	21	384	17,67	14,21	8,19	8,49	1,822 ,069

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre flört şiddeti ve Borderline Kişilik Envanteri puanı incelenmesi t testi ile gerçekleştirilmiştir.

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre şiddete yönelik tutum düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = -,262$; $p >,05$).

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre fiziksel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = -1,570$; $p >,05$).

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre duygusal şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = -1,439$; $p >,05$).

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre ekonomik şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = -,058$; $p >,05$).

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre cinsel şiddet düzeyinin anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = ,267$; $p >,05$).

Romantik ilişkide şiddete başvurma değişkenine göre Borderline Kişilik Envanteri puanının anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir ($t_{(403)} = 1,822$; $p >,05$).

Tablo 11. Yaş ile Flört Şiddeti Tutum Ölçeği ile Borderline Kişilik Envanteri Ölçek Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi

		Yaş
Genel Şiddet	r	-,108*
	p	,029
Fiziksel Şiddet	r	-,042
	p	,401
Duygusal Şiddet	r	-,131**
	p	,008
Ekonomik Şiddet	r	-,106*
	p	,033
Cinsel Şiddet	r	-,080
	p	,110
Borderline Kişilik Envanteri Puanı	r	-,092
	p	,066

* $p <,05$

Yapılan korelasyon analizine göre yaş ile genel şiddet (şiddete yönelik tutum) ($r = -,108$; $p <,05$), duygusal şiddet ($r = -,131$; $p <,05$), ekonomik şiddet ($r = -,106$; $p <,05$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Yaş ile fiziksel şiddet ($r = -,042$; $p >,05$), cinsel şiddet ($r = -,080$; $p >,05$) ve Borderline Kişilik Envanteri puanı ($r = -,092$; $p >,05$) arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Yapılan korelasyon analizine göre Borderline Kişilik Envanteri puanı ile genel şiddet ($r=-,071$; $p>,05$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Borderline kişilik bozukluğunda yer alan dürtüsellik bireylerin planlanmamış, riskli, olumsuz sonuçları olabilecek ve aniden gelişen davranışlar sergilemesine neden olabilmektedir (Yazıcı ve Yazıcı, 2010). Dürtüsellik otonomik uyarılmayla bağlantılıdır ve dürtüsellüğün hızlı duygusal değişimlere yol açması şiddet davranışları için zemin oluşturmaktadır (Edwards vd., 2003). Dürtüsellik, öfke, duygulanımın dengesiz oluşu ve reddedilme korkusu birleştiğinde şiddetin sergilenmesi için uygun ortam yaratılmış olur (Sinnamon, 2014). Borderline kişilik bozukluğu olanlarda sergilenen saldırganlık davranışı, antisosyal bireylerdeki amaç yönelimli saldırganlıktan farklı olarak, dürtüsel olarak saldırganlık sergilenmektedir (Barros ve Serafim, 2008). Sansone, Lam ve Wiederman (2012) bu konuda gerçekleştirdiği araştırmada şiddet davranışı sergileyen mahkûmların %25-50'sinde borderline kişilik bozukluğu olduğunu tespit etmiştir. Soloff, Meltzer ve Becker (2003) ise araştırmasının sonucunda borderline kişilik bozukluğu olanların %58'inin sık sık ya da bazen fiziksel olarak kavga ettiğini saptamıştır. Borderline kişilik bozukluğu tanısı alanların yakın ilişkilerde ve duygularını düzenlemede zorluk yaşaması, terk edilmelerini engellemek için yoğun çaba göstermeleri şiddet davranışına yol açabileceği gibi şiddet görmelerine de neden olabilmektedir. Özellikle borderline kişilik bozukluğu olan kadınlar, partnerleri tarafından şiddet mağduru olabilmektedir (Oruçlular, 2016). Bu durum kadınların da saldırgan eğilimler içerisine girmesine yol açabilmektedir. Borderline kişilik bozukluğu yaşayanların sergilediği şiddetin düzeyi, normal bireylerin gösterdiği şiddete göre daha yüksek olabilmektedir (Raine 1993; Látalová ve Praško 2010). Logan ve Blackburn (2009) borderline kişilik bozukluğu ve şiddeti incelediği araştırmasında borderline kişilik bozukluğu olan hafif şiddet suçlusu olan sabıkalı kadınların, sağlıklı kadınlara oranla dört kat sayıca fazla olduklarını bildirmiştir. Borderline kişilik özelliğine sahip bireylerin kendisine yönelik bir tehditle karşılaştıklarında, maruz kalacağı durumu düşündüğünde dürtüsellüğün etkisiyle sergiledikleri şiddet davranışı, suçlu olacak düzeyde fazla olabilmektedir (Sinnamon, 2014). Bu kişiler öfkelerini ve dürtüsellüğünü kontrol etmede güçlük çektiklerinden en fazla zararı yakındakilere verebilmektedir. Yapılan araştırmada da şiddet uygulayan bireylerin en

fazla şiddeti partnerine uyguladığı görülmüştür (Ali ve Naylor, 2013). Ruiz-Hernández (2015) bu sonuçları destekler nitelikteki araştırmasında borderline kişilik özelliğine sahip bireylerin ilişki doyumundaki düşüklüğün ve kıskançlığın şiddet davranışına yol açtığını bildirmiştir. Yapılan literatür taramasında borderline kişilik özellikleri ile genel şiddet arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülürken, bu çalışmada anlamlı ilişki olmaması klinik bir örneklem grubuyla çalışılmaması ve katılımcıların düşük düzeyde borderline kişilik özelliği göstermesiyle açıklanabilir.

Yapılan korelasyon analizine göre Borderline Kişilik Envanteri puanı ile fiziksel şiddet ($r=-,174$; $p<,05$) ve duygusal şiddet ($r=-,129$; $p<,05$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Borderline Kişilik Envanteri puanı ile genel şiddet ($r=-,071$; $p>,05$), ekonomik şiddet ($r=-,078$; $p<,05$) ve cinsel şiddet ($r=-,043$; $p>,05$) arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Borderline kişilik bozukluğunda yaşanan yoğun dürtüsellik, ilişkilerdeki dengesizlik ve yüksek düzeyde öfkeyle ilişkili olarak şiddete başvurması muhtemeldir (Şenyuva ve Türk, 2020). Borderline kişilik bozukluğunun DSM-5'teki tanı kriterleri incelendiğinde yoğun bir öfke ya da öfkesini denetlemekte güçlük çekmeden (örn., sık sık kızgınlık gösterme, sürekli öfkeli olma, sık sık kavgaya karışma) bahsedilmektedir (APA, 2014). Borderline kişilik bozukluğu olanlar duygularını ve davranış patlamalarını denetlemekte güçlük çektiği için sürekli kavgacı davranırlar. Başkaları tarafından engellenilmeye çalışıldığında da çatışmaya girme eğilimleri vardır. Sıklıkla bu kişilerde şiddet içeren davranışlar görülmektedir (Subaşı ve Akın, 2003). Else ve arkadaşları (1993) Borderline kişilik bozukluğu olanlarda saldırganlık düzeyinin yüksek olduğunu bildirmiştir. Goodman ve New (2000) şiddet suçlusunu olan kadınların, hafif şiddet suçlarına göre dört kat daha fazla borderline kişilik bozukluğu tanısı aldığını belirtmiştir. Chapman ve Cellucci (2007) borderline kişilik özelliğinde ön plana çıkan dürtüsellik şiddete neden olabileceğini bildirmiştir. Dutton, Landolt ve Van Ginkel'de (1996) benzer görüşe sahip olduğunu belirtmiştir. Borderline kişilik bozukluğuyla karakterize olan dürtüsellik, duygu düzenleme sorunu, alkol-madde kullanımı, kendisine ve başkalarına zarar verme, intihar girişimi ve başkalarıyla ilişkilerde zorluk yaşanması şiddet davranışlarıyla ilişkili görülse de flört şiddetiyle borderline kişilik özelliklerinin incelendiği çalışmaların artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yapılan bu araştırmada kadınların şiddete yönelik tutumu, fiziksel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet ortalama puanlarının, erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Flört şiddeti Tutum Ölçeği'nden alınan puanların artması flört şiddetinin desteklenmediğini göstermektedir (Terzioğlu vd., 2016). Buna göre kadınların flört şiddetini erkeklere göre daha az desteklediği söylenebilir. Yapılan literatür taramasında kadınlara göre erkeklerin daha fazla flört şiddeti uyguladığını gösteren araştırmalar bulunmaktadır (CşMD, 2017). Yapılan araştırmalarda kadınların daha fazla flört şiddetine (Downey, Feldman ve Ayduk, 2000; Tucker-Halpern vd., 2001; Swart vd., 2002; Wesley, 2011; Kepir-Savoly vd., 2014; Yarkovsky, 2016; Duval, Lanning ve Patterson, 2018; Turan, 2018), fiziksel flört şiddetine (Straus, 2004; Niolon vd., 2017; Karatay, 2018), cinsel flört şiddetine (Yavuz, 2003; Smith vd., 2017), duygusal flört şiddetine (Başkale ve Sözer, 2015; De Keseredy ve Kelly, 1993), ekonomik flört şiddetine (Fawole, 2008; Nathanson vd., 2012) ve ısrarlı takip flört şiddetine (Karakuş Öztürk, 2016) maruz kaldıkları belirlenmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından (2014) yapılan araştırmada kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde %44'ünün duygusal şiddete uğradıkları belirtilmiştir. Bu sonuçlar kadınların erkeklere göre flört şiddetine yönelik daha fazla olumsuz tutuma sahip olduğunu göstermektedir. bu sonuçların aksine Karakurt ve Silver (2013) yaşlı erkeklerin, kadınlara oranla daha fazla duygusal şiddete maruz kaldıkları belirlemiş, White ve Koss (1991) erkeklerin daha fazla duygusal flört şiddetine maruz kaldığını tespit etmiştir. Yapılan bir başka araştırmada ise cinsiyete göre duygusal şiddete maruz kalma durumunun anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (Romans vd., 2007). Yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğu erkeklerin uyguladığı flört şiddetine yönelik olması, erkeklerin flört şiddetini daha fazla desteklediğini düşündürmektedir (CşMD, 2017). Yapılan bu araştırmada erkeklerin kadınlara göre daha fazla flört şiddetini desteklemesi cinsiyet rolleriyle erkeklerin egemen olduğunun düşünülmesi, saldırganlığını daha fazla sergilemesiyle açıklanabilir.

Bu araştırmada cinsiyete göre Borderline Kişilik Envanteri puanının anlamlı biçimde farklılık olmadığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre Borderline Kişilik Envanteri puandaki farklılığı inceleyen araştırmalarda farklı sonuçlara ulaşıldığı görölmektedir. Borderline kişilik bozukluğunun cinsiyete göre farklılık durumunun incelendiği araştırmalarda, kadınlarda erkeklere kıyasla daha fazla borderline kişilik bozukluğunun göröldüğu belirtilmektedir (Köroğlu, 2016; Skodol

vd. 2003; Widiger ve Weissman, 1991). Yapılan araştırmalarda kadınların erkeklere oranla ruminatif düşüncenin daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Morrow, Nolen-Hoeksema 1990; Zlotnick vd., 2002). Swartz ve arkadaşları (1990) araştırmasında borderline kişilik bozukluğu alt boyutlarından dürtüselliğin erkeklerde kadınlara göre daha yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir. Diğer araştırmalara göre bu araştırmada cinsiyete göre anlamlı farklılığın oluşmaması, örneklem grubundaki farklılıklardan kaynaklanabilir.

Bu araştırmada üniversite ve yüksek lisans mezunlarının fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet ortalama puanlarının, lise mezunlarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nden alınan puanların artması flört şiddetinin desteklenmediğini göstermektedir (Terzioğlu vd., 2016). Buna göre eğitim düzeyi yüksek olan üniversite ve yüksek lisans mezunlarının flört şiddetini lise mezunlarına göre daha az desteklediği söylenebilir. Eğitim düzeyinin düşük olması flört şiddetini ortaya çıkaran temel unsurlardan birisi olarak görülmüştür (Ayan, 2006; CŞMD, 2017; Polat, 2017; Damar, 2018; Altunay, 2019; Ayhan, 2020). Eğitim düzeyi daha yüksek olan bireylerin flört şiddetini daha az desteklemeleri, karşı cinse daha fazla değer vermeleri, öfkelerini kontrol altında tutarak olumsuz duygularını ifade edebilmeleriyle açıklanabilir.

Yapılan araştırmanın bulgularına göre alkol kullanma durumuna göre flört şiddetine yönelik tutumlarda anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan farklı olarak literatürde alkol kullanımının flört şiddetine neden olabileceği, alkol kullanımının flört şiddeti türlerinden hepsiyle bağlantılı olduğu tespit edilmiştir (Holmes ve Sher, 2013; Shorey, Brasfield, Zucosky, Febres ve Stuart, 2015; Duval, Lanning ve Patterson, 2018). Yapılan diğer araştırmalarda da bağımlılık yapıcı madde kullanımıyla flört şiddetinin ilişkili olduğu belirlenmiştir (Brown ve Prinstein, 2011; Mihçioğur ve Akın, 2015; Polat, 2017). Avşar-Baldan ve Akış (2017) araştırmasında flört şiddetine uğrayanlarda alkol kullanımının görülebileceğini belirtmiştir. Flört şiddetine maruz kalan erkeklerde ise bağımlılık yapıcı madde kullanımında artış olacağı bildirilmiştir (Halpern, 2009; Exner-Cortens, Eckenrode ve Rothman, 2013). Flört şiddeti her ne kadar kadınlar üzerine yoğunlaşmış olsa da erkeklerde de önemli sorunlara yol açabildiği görülmektedir. Literatürde ulaşılan sonuçların bu araştırmadaki sonuçlardan farklı olduğu görülmektedir. Yapılan bu araştırmada alkol kullanma durumuna göre flört şiddetine

yönelik tutumlarda anlamlı farklılığın olmaması örnekleme oluşturan bireylerin alkolü belirli ölçüde kullanmasından ya da sık sık alkol tüketenlerin sayıca daha az olmasından kaynaklanabilir.

Bu araştırmada alkol kullanma durumuna göre Borderline Kişilik Envanteri puanının anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda erkeklerde borderline kişilik bozukluğunun alkol ve madde bağımlılığıyla komorbidite olduğu bildirilmiştir (Swartz vd., 1990; Skodol ve Bender, 2003). Yapılan diğer araştırmalarda borderline kişilik bozukluğu görülenlerde madde kötüye kullanımı oranının %65 olduğu tespit edilmiştir (Zanarini vd, 1998; McGlashan vd, 2000). Grant ve arkadaşları (2008) borderline kişilik bozukluğu olan kadınların %71'inde madde kullanım bozukluğu olduğunu belirtmiştir. DSM 5'te yer alan borderline kişilik bozukluğu tanı kriterlerinde madde kötüye kullanımı yer almaktadır (APA, 2014). Borderline kişilik bozukluğunda görülen dürtüsellik, olumsuz duygu durumlarla birlikte ortaya çıkarken olumsuz duygu durumu baş edebilmek için bağımlılık yapıcı madde kullanımı görülebilmektedir (Chapman ve Cellucci, 2007; Lieb vd., 2004). Şenyuva ve Türk (2020) borderline kişilik bozukluğu olanlarda alkol-madde kullanımının sıklıkla görüldüğünü dile getirmiştir. Cooper ve arkadaşları (1995) alkol kullanma nedenlerini sosyalleşme, başa çıkma, eğlenme ve uyum sağlama başlıkları altında açıklamıştır. Buna göre bu araştırmada alkol kullanma açısından borderline kişilik özelliklerinin anlamlı farklılık göstermemesi alkol kullananların eğlenme, sosyalleşme ve uyum sağlama için alkol kullandığını düşündürebilir.

Yapılan araştırmada psikiyatrik yardım alanların şiddete yönelik tutum, duygusal şiddet, ekonomik ve cinsel şiddet ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Flört Şiddeti Tutum Ölçeği'nden alınan puanların artması flört şiddetinin desteklenmediğini göstermektedir (Terzioğlu vd., 2016). Buna göre psikiyatrik yardım alanların şiddete yönelik tutum, duygusal şiddet, ekonomik ve cinsel şiddeti destekleme düzeylerinin, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde düşük olduğu söylenebilir. Dünya Sağlık Örgütü (2012) şiddeti önlemede çeşitli yaklaşımlar uygulandığını belirtmiştir. Uygulanan yaklaşımlarda şiddeti destekleyenlerin ve şiddet uygulayanların davranışlarını ve tutumlarını değiştirmek amaçlanmaktadır. Böylelikle şiddete başvurmadan yaşanan çatışmaların çözülmesi

hedeflenmektedir. Buna göre daha önce psikiyatrik destek alan bireylerin çatışma çözme becerilerinin yükselmesinin şiddete yönelik tutum, duygusal şiddet, ekonomik ve cinsel şiddeti destekleme düzeylerinin azaltılmasını sağlamada etkili olduğu ve bu nedenle şiddete yönelik olumsuz tutum içerisinde oldukları söylenebilir.

Araştırma sonucuna göre psikiyatrik yardım alanların Borderline Kişilik Envanteri ortalama puanları, daha önce psikiyatrik destek almayanlara göre anlamlı düzeyde yüksektir. Yapılan literatür taramasında psikiyatrik yardım alma durumuna göre borderline kişilik bozukluğu ortalama puanlarını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Eren (2006) araştırmasında psikiyatri çalışanlarının %69,1'inin en zorlandıkları hasta grubunun kişilik bozukluğu olan hastalar olduğunu ve bu çalışanların kişilik bozukluğu olan kişilerle çalışmak istemediğini belirlemiştir. Ayrıca psikiyatri çalışanlarının %65,4'ünün kişilik bozukluğu olan hastalarla çalışırken daha deneyimli bir meslektaşına danışma ihtiyacı olduğunu bildirmiştir. Borderline kişilik bozukluğunun tedavisi uzun sürelidir ve derindeki patolojinin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. Terapi sürecinde borderline kişilik bozukluğu olanların tedavi sürecine uyum sağlayabilmesi, iyileşme açısından yeterli motivasyona sahip olabilmesi ve iyileşmeyi istemesi iyileşme sürecini hızlandırmaktadır (Türkçapar ve Işık, 2000). Bu araştırmaya katılan ve daha önce psikiyatrik destek alan bireylerin borderline kişilik bozukluğuyla ilişkili belirtilerinin ortadan kaldırılması açısından yeterli düzeyde motivasyona sahip olamaması, Borderline Kişilik Envanteri ortalama puanlarının yüksek olma nedenini açıklayabilir.

Araştırmada çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre flört şiddetine yönelik tutumlarda anlamlı bir farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Ayan (2006) ailesinden şiddet görmenin flört şiddetine neden olabileceğini belirtmiştir. Benzer şekilde Heise ve Lori'de (2011) aile yaşantısında şiddete maruz kalan bireylerin, flört şiddeti için risk oluşturduğundan bahsetmiştir. Yapılan diğer araştırmalarda da benzer düşünceler olduğu görülmektedir (Offenhauer & Buchalter, 2011; Yumuşak, 2013; Duval, Lanning ve Patterson, 2018). Cezalandırıcı ebeveyn tutumunun olduğu bir ortamda büyüyen ve şiddet gören çocukların, ileriki dönemlerde daha fazla şiddet eğilimi içerisinde olduğu bildirilmiştir (Earnest ve Brady, 2016). Ruppert (2016) ebeveyni tarafından şiddet gören ya da ebeveynler arası şiddete tanık olan çocukların, romantik ilişkilerinde aynı şekilde şiddete

başvurma eğiliminin daha yüksek olduğunu bildirmiştir. Diğer araştırmalarda aile içi istismar düzeyi arttıkça cinsel şiddet uygulama eğiliminin arttığı tespit edilmiştir (Roscoe ve Benaske, 1985; O'Leary, Malone ve Tyree 1994; Yumuşak, 2013). Karatay (2018) çalışmasında çocukluk döneminde şiddete maruz kalan ya da tanıklık edenlerin, şiddete maruz kalmayanlara göre daha fazla flört şiddeti uyguladığını belirlemiştir. Çocuklukta fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma düzeyinde artış oldukça, yetişkinlikte şiddeti başkalarına uygulama ihtimali artmaktadır (Smith vd., 2003). Olumlu ve olumsuz duyguların temeli çocuklukta atılmaktadır. Bu dönemde ebeveynlerin saldırgan hareketleri ve çatışma çözmede kullandığı yöntemler, çocuklar tarafından benimsenerek ileriki zamanlarda kullanılabilir. Olumsuz duygularla beslenen çocuklar, yaşamının ilerleyen dönemlerinde flört şiddeti faillerinden olabilmektedir (Glass vd., 2003). Bu açıklamalar doğrultusunda aile içi şiddete maruz kalanların, flört şiddeti düzeylerinin daha farklı olması beklenirken anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Mulford ve Giordano'ya (2008) göre partnerlerin olgunluk düzeyi, iletişim becerileri, problemlerle başa çıkmaya yöntemleri, yaşanan öfke, hayal kırıklıkları ve kıskançlık düzeyleri flört şiddeti üzerinde etkili olan unsurlardandır. Bu bahsedilen faktörlerin flört şiddet tutumunu etkilediği söylenebilir. Ayrıca aile içi şiddete maruz kalma sıklığı ve düzeyinin doğru bilinmesinin de bu değişkeni açıklamada önemli olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak Ayan (2007) çocukluk döneminde görülen şiddetin ilerleyen dönemlerdeki şiddetin belirleyicisi olmadığını tespit ederek, şiddet davranışının kişilik özellikleri, ruhsal ve sosyal gelişim ile toplumsal sınıf farklılıklarından kaynaklanabileceğini ifade etmiştir.

Bu araştırmada çocuklukta aile içi şiddete maruz kalma değişkenine göre bu araştırmada Borderline Kişilik Envanteri puanında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Çocuklukta aile içi şiddete maruz kalanların borderline kişilik bozukluğu ortalama puanlarının, çocuklukta aile içi şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir. Borderline kişilik bozukluğuna neden olan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden birisi de aile içi şiddete maruz kalma durumudur (Zanarini vd., 2002; Towswend, 2004; Bland vd., 2007; Wagner vd., 2009; Leichenring vd., 2011). Kayıtsız-kaçıncı bağlanma stili geliştiren çocuklar, ebeveynlerini stresli durumlar karşısında güvenli bir sığınak olarak görmez. Bu çocuklar stressiz ortamlarda bile duygusal işaretleri doğru anlayamamakta ve

yorumlayamamaktadır. Bu aileler çocuklarına karşı uygun tepki göstermezken, ilerleyen dönemlerde borderline kişilik bozukluğu gibi çeşitli patolojilerin oluşumuna neden olabilmektedir (van der Kolk vd., 1996). Buna göre aile içi şiddete maruz kalan bireylerin daha yüksek düzeyde Borderline Kişilik Envanteri puanına sahip olması beklenen bir durum olarak görülebilir.

Bu araştırmada daha önce romantik ilişkide şiddete maruz kalanların Borderline Kişilik Envanteri ortalama puanlarının, daha önce romantik ilişkide şiddete maruz kalmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu alanda literatürde herhangi bir araştırmanın olmadığı görülmüştür. Borderline kişilik bozukluğunun nedenleri incelendiğinde ihmal ve istismar, aile içi şiddet, olumsuz anne-baba tutumu, ailede psikiyatrik bozukluğun olması, ebeveyn kaybı (Zanarini vd., 2002; Towswend, 2004; Bland vd., 2007; Wagner vd., 2009; Leichenring vd., 2011), kalıtsal faktörler (Gunderson, 2011; Torgersen, 2012) ile çocukluk dönemi olumsuz yaşantılarının (Bland, 2007; Sakarya ve Çevik, 2007; Widom vd., 2009; Derin ve Öztürk, 2018) öne çıktığı görülmüştür. Romantik ilişkisinde şiddete maruz kalmaya yönelik herhangi bir literatür bilgisine rastlanmamakla birlikte borderline kişilik bozukluğu genç erişkinlik döneminde ortaya çıktığı bilinmektedir (APA, 2014). Bu dönemde romantik ilişkisinde görebileceği şiddetin sürekli yalnız kalma korkusu, sevilme ve tek başına bir şeyi becerememe düşüncesine sebep olarak borderline kişilik özelliklerini artırabileceği varsayılabilir.

Romantik ilişkisinde şiddete başvurma durumuna göre flört şiddeti alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Sosyal bilişsel kurama göre şiddete maruz kalanların, şiddeti öğrenebileceği ifade edilmiş olsa da şiddetin pasif taşıyıcılığının kesinlikle olacağı ifadesinin doğru olmayacağı belirtilmiştir (Jordan, Nietzel ve Walker, 2004). Romantik ilişki sürecinin başladığı dönem olan ergenlik döneminde flört şiddetinin ortaya çıkması ve ilerleyen süreçlerde çatışma çözme becerilerinin gelişmesiyle bireyin romantik ilişki yaşadığı partneriyle etkileşimini güçlendirmesi flört şiddetinin desteklenmemesi gerektiği düşüncesinin yerleşmesini sağlayabilir. Bu durumda daha önce romantik ilişkisinde şiddete başvuran bireylerin şimdiki zamanda flört şiddetine yönelik olumsuz tutuma sahip olmasını açıklayabilir.

Romantik ilişkisinde şiddete başvurma durumuna göre Borderline Kişilik Envanteri puanında anlamlı farklılığın olmadığı belirlenmiştir. Borderline kişilik bozukluğunun tanı ölçütleri incelendiğinde kendisine ve başkalarına zarar verme

davranışlarının olabileceği görülmektedir (Skodol vd., 2002; Edwards vd., 2003; Oğun. Vd., 2018). Jordan ve arkadaşları (2004) borderline kişilik bozukluğu olan kişilerde bağlanma problemi ile travmatik deneyimlerin olmasının partnere karşı aşırı kıskançlık ve bağımlılığın oluşmasına sebep olarak flört şiddetine başvurmalarına neden olduğunu bildirmiştir. Partnerine karşı şiddete başvuran fakat herhangi bir kişilik bozukluğu tanısı almayan bireyler pasif bağımlılık ve zorlayıcı kişilik özellikleri sergilemektedir. Bu kişilerin düşük özgüvene sahip olması, çatışmaları uzlaşmacı şekilde çözememeleri ve ilişkide sınır oluşturamaması saldırganlığa neden olarak partnerine şiddet uygulamasına yol açabilmektedir (Hamberger, 2009). Buna göre romantik ilişkisinde şiddete başvuran bireylerin bu durumunun çatışma çözme becerilerinin başarısız olmasından kaynaklanması, Borderline Kişilik Envanteri puanında anlamlı farklı oluşmasını engellediği düşünülebilir.

Yapılan korelasyon analizine göre yaş ile genel şiddet (şiddete yönelik tutum) ($r=-,108$; $p<,05$), duygusal şiddet ($r=-,131$; $p<,05$), ekonomik şiddet ($r=-,106$; $p<,05$) arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Yaş ile fiziksel şiddet ($r=-,042$; $p>,05$), cinsel şiddet ($r=-,080$; $p>,05$) ve Borderline Kişilik Envanteri puanı ($r=-,092$; $p>,05$) arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Flört şiddeti her yaşta bireyin karşılaşılabileceği bir durumdur (CŞMD, 2017). Flört şiddetine maruz kalma özellikle genç yetişkinlerde sıklıkla görülmektedir (Mulford ve Giordano, 2008; Öztürk, 2017). Gençler ilişkide çatışmayı çözme tekniği olarak psikolojik saldırganlığı uygulayabilirken, saldırganlığın kazançlı olduğunu düşünen bireyler, bu davranışlarını devam ettirebilmektedir. Yaş ilerledikçe flört şiddetine yönelik olumsuz tutum artmaktadır (Schwartz, 2003). Partnerlerin olgunluk düzeyi, iletişim becerileri, problemlerle başa çıkma yöntemleri, yaşanan öfke, hayal kırıklıkları ve kıskançlık düzeyleri flört şiddeti üzerinde etkili olan unsurlardandır (Mulford ve Giordano, 2008). Buna göre bireylerin yaşı arttıkça flört şiddeti ile duygusal ve ekonomik şiddeti daha az desteklemesi bireylerin olgunlukla birlikte iletişim becerilerini güçlendirmesi, öfkesini kontrol altına alarak olumsuz duygularını ifade edebilmesiyle açıklanabilir.

Bu araştırmada yaşla Borderline Kişilik Envanteri puanı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Yaşa göre borderline kişilik bozukluğunun incelendiği çalışmada, 30 yaşından sonra tanı alan bireylerin sayısında azalma olduğu belirlenmiştir (Tomko vd., 2014). Grant ve arkadaşları (2008)

gerçekleştirdikleri araştırmada yaş arttıka borderline kişilik bozukluğunun görülme sıklığının azaldığı belirtilmektedir. Özellikle 44 yaşından sonra borderline kişilik bozukluğunun semptomlarında önemli bir azalmanın görüldüğünü tespit etmiştir. Ulaşılan sonuçlar, bu araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan araştırmada aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır:

- Borderline Kişilik Envanteri Puanı ile fiziksel şiddet ve duygusal şiddet arasında negatif yönde anlamlı ilişki varken; Borderline Kişilik Envanteri puanı ile genel şiddet, ekonomik şiddet ve cinsel şiddet arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

- Kadınların şiddete yönelik tutumu, fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet ortalama puanları erkeklere göre anlamı düzeyde daha yüksektir.

- Cinsiyete göre Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanının anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir

- Eğitim durumuna göre şiddete yönelik tutum düzeyi farklılık göstermezken, lise mezunlarının fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet puanları daha yüksektir.

- Alkol kullanma durumuna ve romantik ilişkide şiddete başvurma durumuna göre flört şiddetine yönelik tutumla Borderline Kişilik Envanteri puanları farklılık göstermemektedir.

- Psikiyatrik yardım alanların flört şiddetine yönelik tutumu, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet puanları ile Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanları daha yüksektir.

- Aile içi şiddete maruz kalanların şiddete yönelik tutumu, fiziksel, duygusal, ekonomik ve cinsel şiddet ortalama puanları farklılık göstermezken, aile içi ve romantik ilişkilerde şiddete maruz kalanların Borderline Kişilik Envanteri ölçek puanı daha yüksektir.

- Yaş ile şiddete yönelik tutum, duygusal şiddet, ekonomik şiddet arasında negatif yönde anlamlı ilişki varken; yaş ile fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve Borderline Kişilik Envanteri puanı arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Yapılan bu araştırmaya 285 kadın, 120 erkek katılırken, 59 kişi lise, 311 kişi üniversite, 35 kişi ise yüksek lisans mezunudur. 178 kişi hiç alkol kullanmıyorken, 202 kişi ara sıra, 25 kişi ise sık sık alkol kullanmaktadır. 119 kişi daha önce psikiyatrik bir yardım almışken, 286 kişi daha önce psikiyatrik bir yardım almamıştır. 102 kişi aile içi şiddete maruz kalmış, 303 kişi çocukluğunda aile içi

şiddete maruz kalmamıştır. Romantik ilişkisinde şiddete maruz kalan 39 kişi varken, 366 kişi romantik ilişkisinde şiddete maruz kalmamıştır. 21 kişi romantik ilişkisinde şiddete başvururken, 384 kişi romantik ilişkisinde şiddete başvurmamıştır. 81 kişi flört dışında şiddete maruz kalırken, 324 kişi flört dışında şiddete maruz kalmamıştır. Buna göre cinsiyet, eğitim durumu, alkol kullanma durumu, psikiyatrik yardım alma, aile içi ve romantik ilişkide şiddete maruz kalma-başvurma değişkenlerinde dengeli bir dağılımın olmadığı görülmektedir. Bu değişkenlere göre elde edilen sonuçların genellenebilmesi açısından daha dengeli bir dağılım gözetilerek, her sosyokültürel ve ekonomik düzeyden bireye ulaşılması bulguların güvenilirliğini artırabilir.

Flört şiddeti çok sayıda faktörden etkilenirken, olumsuz duyguların sağlıklı dışavurumu, çatışma çözme becerileri ve kişilerarası ilişkiler güçlendirilerek flört şiddetini destekleme düzeyi azaltılabilir. Borderline kişilik bozukluğu ile şiddet ilişkisini açıklayan çok sayıda araştırma olmasına rağmen, flört şiddeti ilişkisine yönelik daha az sayıda araştırma bulunmaktadır. Ülkemizde bu değişkenlerle olan araştırma sayısı artırılarak, farklı açılardan konuların değerlendirilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abela, J. R., Skitch, S. A., Auerbach, R. P. ve Adams, P. (2005). The impact of parental borderline personality disorder on vulnerability to depression in children of affectively ill parents. *Journal of Personality Disorders*, 19, 68-83.
- Aküzüm, C, Oral B. Yönetici ve öğretmen görüşleri açısından okullarda görülen en yaygın şiddet olayları, nedenleri ve çözüm önerileri, *EKEV Akademi Dergisi*, 19(61), 1-30.
- Al-Alem, L. ve Omar, H. A. (2008). Borderline personality disorder: an overview of history, diagnosis and treatment in adolescents. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 20(4), 395.
- Alan Dikmen, H., T. Özaydın ve Dereli Yılmaz, S. (2018). Üniversitedeki Kadın Öğrencilerde Yaşanan Flört Şiddeti ile Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 9.2, 170-176.
- Ali, P.A. ve Naylor, P.B. (2013). Intimate partner violence: A narrative review of the biological and psychological explanations for its causation. *Aggression and Violent Behavior*, 18, 373-382.
- Altunay, H. (2019). *Flört döneminde kızların karşılaştıkları şiddet olgusu- sivas cumhuriyet üniversitesi örneğinde* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 594743).
- Amerikan Psikiyatri Birliği. (2014). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal elkitabı* (5. Baskı). E. Köroğlu. (Çev. Ed.). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Andión, O., Ferrer, M., Di Genova, A., Calvo, N., Gancedo, B., Matalí, J., Valero, S., Torrubia, R. ve Casas, M. (2012). The SCID-II and DIB-R interviews: Diagnostic association with poor outcome risk factors in Borderline Personality Disorder, *Psicothema*, 24(4), 523-528.
- Anlı, İ. (2017). *Psikanalizde narsisizm*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). *Ankara'da iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarından okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi.
- Avşar Baldan, G. ve Akış, N. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 43(1), 41-44.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve fanatizm. *Ç.Ü. İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 7(2), 191-209.

- Ayan, S. (2007). Aile içinde şiddete uğrayan çocukların saldırganlık eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8(3),206-214.
- Aydemir, Ö., Demet, M. M., Danacı, A. E., Deveci, A., Taşkın, E. O., Mızrak, S. ve İçelli, İ. (2006). Borderline Kişilik Envanterinin Türkçe'ye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerliliği. *Türkiye'de Psikiyatri Dergisi*, 8(1), 6-10.
- Ayhan, Y. (2020). *Flört şiddeti ve flört şiddetine yönelik tutumun güvenli bağlanma ve anne babaya benzerlik ilişkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 623739).
- Baker, E.A., Dulmen, M.H.M. ve Klipfel, K.M. (2018). Self-Control and emotional and verbal aggression in dating relationships: a dyadic understanding. *Journal of Interpersonal Violence*, 33 (22) 3551–3571.
- Barrachina, J., Pascual, J.C., Ferrer, M., Soler, J., Rufat, M.J., Andiön, O. ve Pérez, V. (2011). Axis II comorbidity in borderline personality disorder is influenced by sex, age, and clinical severity. *Compr Psychiatry*, 52(6), 725-30.
- Barros, D.M. ve Serafim, A.P. (2008). Association between personality disorder and violent behavior pattern. *Forensic Sci Int*, 179, 19-22.
- Başal, H. A. (2021). *Çocuk ruh sağlığı*. Bursa:Ekin Yayınevi
- Başkale, H. ve Sözer, A. (2015). Eşinden/partnerinden şiddet gören kadınların şiddet algısı ve mağduriyet nedenleri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(6).
- Bateman, A. W. ve Fonagy, P. (2004). Mentalization-based treatment of bpd. *Journal of Personality Disorders*, 18(1), 36–51.
- Bayes, A., Parker, G. ve Fletcher, K. (2014). Clinical differentiation of bipolar II disorder from borderline personality disorder. *Curr Opin Psychiatry*, 27(1), 14-20.
- Begany, J. J. ve Milburn, M. A. (2002). Psychological predictors of sexual harassment: Authoritarianism, hostile sexism, and rape myths. *Psychology of Men & Masculinity*, 3(2), 119.
- Bell, K., Naugle, A. E. (2008). Intimate partner violence theoretical considerations: Moving towards a contextual framework. *Clinical Psychology Review*, 28, 1906-1107.
- Belli, H., Ural, C. ve Akbudak, M. (2013). *Borderline kişilik bozukluğu: Duygudurum Dengeleyicilerinin Tedavideki Yeri. Düşünen Adam*, 26(1), 72-79.
- Bilican Gökkaya, V. (2011). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), 101-112.

- Birimoğlu, C. (2012). *Gaziantep Üniversitesi eğitim fakültesi öğrencilerinin şiddete bakışları* (Yüksek lisans tezi).
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 306021).
- Biskin, R. S. ve Paris, J. (2012). Diagnosing borderline personality disorder. *Canadian Medical Association Journal*, 184(16), 1789–1794.
- Bland, A.R., Tudor, G. ve Whitehouse, D. M. (2007). Nursing care of inpatients with borderline personality disorder. *Perspect Psychiatr Care*, 43(4), 204-12.
- Borrajó, E., Calvete, E., Fernández-Gonzalez, L., Gámez-Guadix, M., & Orue, I. (2018). Maladaptive schemas as mediators of the relationship between previous victimizations in the family and dating violence victimization in adolescents. *Child Abuse & Neglect*, 81, 161–169.
- Breiding, M. J. (2014). Prevalence and characteristics of sexual violence, stalking, and intimate partner violence victimization—national intimate partner and sexual violence survey, Surveillance Summaries, 63(8).
- Brown, B. B. ve Prinstein, M. J. (2011). *Encyclopedia of adolescence*. Cambridge: Academic Press.
- Bugay, A. ve Çok, F. (2015). Gençlikte romantik ilişkilerde şiddet ve istismar. *Okul Psikolojik Danışmanı E- Bülteni*, 5, 15-19.
- Burazeri, G., Roshi, E., Jewkes, R., Jordan, S., Bjegovic, V. ve Laaser, U. (2005). Factors associated with spousal physical violence in Albania: Cross sectional study. *British Medical Journal*, 331, 197-201.
- Carlos, D. M., Campeiz, A. B., Silva, J. L., Fernandes, M. I. D., Leitão, M. N. C., Silva, M. A. I. ve Ferriani, M. G. C. (2017). School based interventions for teen dating violence prevention: integrative literature review. *Review P per Artigo De Revisão*, 218, 133-144.
- Carvalho Fernando, S., Beblo, T., Schlosser, N., Terfehr, K., Otte, C., Löwe, B. (2014). The impact of self-reported childhood trauma on emotion regulation in borderline personality disorder and major depression. *Journal of Trauma & Dissociation*, 15(4), 384– 401.
- Chagnon, J. Y. (2012). Sınır durumlar: çağdaş Fransız psikanalitik yaklaşımı. (L. Mete, Çev.). *Yansıtma Psikopatoloji ve Projektif Testler Dergisi*, 17, 9-21.
- Chan, K.L., Straus, M.A., Brownridge, D.A., Tiwari, A. ve Leung, W.C. (2008). Prevalence of Dating Partner Violence and Suicidal Ideation Among Male and Female University Students Worldwid. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 53, 529- 537.
- Chapman, A.L. ve Cellucci, T. (2007). The role of antisocial and borderline personality features in substance dependence among in carcerated females. *Addict Behav*, 32, 1131-1145.

- Chapman, J., Jamil, R.J., Fleisher, C. (2019). *Borderline personality disorder*. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing;
- Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği (2017). *Gençler arası ilişkilerde flört şiddeti*. İstanbul: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği.
- Coker, A. L., Smith, P. H., McKeown, R. E. ve King, M. J. (2000). Frequency and correlates of intimate partner violence by type: physical, sexual, and psychological battering. *American Journal of Public Health*, 90(4), 553.
- Cooper, M. L., Russell, M., Frone, M. R. ve Mudar, P. (1995). Drinking to regulate positive and negative emotions: A motivational model of alcohol use. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 990-1005.
- Crawford, T. N., Cohen, P. R., Chen, H., Anglin, D. M. ve Ehrensaft, M. (2009). Early maternal separation and the trajectory of borderline personality disorder symptoms. *Development and Psychopathology*, 21, 1013-1030.
- Çakır Koçak, Y. ve Öztürk Can, H. (2019). Flört şiddeti: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. F. Özbaşaran (Ed.), *Toplumsal cinsiyet ve kadın* (s. 43-53) içinde. Ankara: *Türkiye Klinikleri*, 43- 53.
- Çiftçi Ö. (2007). *Yaşadıkları şiddet nedeniyle sığınma evlerine başvuran kadınların umutsuzluk, depresyon ve üreme sağlığı durumlarının değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 196038).
- Damar, M. (2018). *Çocuklarda şiddetle mücadelede aile katılımı*. Ankara: Eğiten Kitap
- Dank, M., Lachman, P., Yahner, J. ve Zweig, J.M. (2014). Dating violence experiences of lesbian, gay, bisexual, and transgender youth. *J Youth Adolescence*, 43, 846–857.
- De Keseredy, W. ve Kelly, K. (1993). The incidence and prevalence of woman abuse in Canadian university and college dating relationships. *Canadian Journal of Sociology/Cahiers Canadiens de Sociologie*, 137-159.
- Derin, G. ve Öztürk, E. (2018). Dissosiyatif bozukluklar ve sınırda (borderline) kişilik bozukluğunda ruhsal travma. *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 3(3), 29-42.
- Downey, G., Feldman, S. ve Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence in romantic relationships. *Personal Relationships*, 7(1), 45-61.
- Driessen, M., Herrmann, J., Stahl, K., Zwann, M., Meier, S., Hill, A., Osterheider, M. ve Petersen, D. (2000). Magnetic resonance imaging volumes of the hippocampus and the amygdala in women with borderline personality disorder and early traumatization. *Archives of General Psychiatry*, 57(12), 1115- 1122.

- Duruoğlu, T. (2007). Emek piyasasında cinsiyetçi ücret ayrımı: Bursa Organize Sanayi bölgesinde bir araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 24, 61-76.
- Dutton, D. G. Van Ginkel, C. ve Landolt, M. A. (1996). Jealousy, intimate abusiveness, and intrusiveness. *Journal of Family Violence*, 11(4), 411-423.
- Duval, A., Lanning, B.A. ve Patterson, M.S. (2018). A systematic review of dating violence risk factors among undergraduate college students. *Trauma, Violence & Abuse*, 1-19.
- Dünya Sağlık Örgütü, (2012). *Dünya şiddet ve sağlık raporu: Özet*. World Health Organization.
- Earnest, A. A. ve Brady, S. S. (2016). Dating violence victimization among high school students in Minnesota: associations with family violence, unsafe schools and resources for support. *Journal of Interpersonal Violence*, 31(3), 383-406.
- Ebrinç, S. (2009). Dürtüsellik, kişilik bozuklukları ilişkisi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 19.
- Edwards, D.W., Scott, C.L., Yarvis, R.M., Paizis, C.L. ve Panizzon, M.S. (2003). Impulsiveness, impulsive aggression, personality disorder and spousal violence. *Violence Vict*, 18, 3-14.
- Ellison, W. D., Rosenstein, L. K., Morgan, T. A. ve Zimmerman, M. (2018). Community and clinical epidemiology of borderline personality disorder. *Psychiatric Clinics*, 41(4), 561-573.
- Else, L., Wonderlich, S. A., Beatty, W. W., Christie, D. W. ve Staton, R. D. (1993). Personality characteristics of men who physically abuse women. *Hospital & Community Psychiatry*, 44(1), 54-58.
- Eren, N. (2006) Ağır kişilik bozuklukları ve yataklı psikiyatri servislerinde yarattıkları kaos. 42. *Ulusal Psikiyatri Kongresi*.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. ve Rothman, E. (2013). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Pediatrics*, 71-78.
- Eylül, E. A. (2016). *Borderline şiddet değerlendirme ölçeği türkçe versiyonunun (türkçe best) geçerlik, güvenilirliği ve faktör yapısı* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 454193).
- Fawole, O. I. (2008). Economic violence to women and girls: Is it receiving the necessary attention?. *Trauma, Violence, & Abuse*, 9(3), 167-177.
- Fidan, F. ve Yeşil, Y. (2018). Nedenleri ve sonuçları itibariyle flört şiddeti. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 16-24.

- Finley, L. L. (2011). *Encyclopedia of school crime and violence*. Santa Barbara: ABC-CLIO.
- Follingstand, D. R., Rutledge, L. L., Berh, B. J., Hause, E. S. ve Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships, *Journal of Family Violence*, 5, 107-120.
- Garcia-Moreno, C, Jansen, HAFM, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C.(2005). *WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: initial results on prevalence, health outcomes and women's responses*. Geneva: WHO.
- Glass, N., Fredland, N., Campbell, J., Yonas, M., Sharps, P. ve Kub, J. (2003). Adolescent dating violence: prevalence, risk factors, health outcomes and implications for clinical practices. *Clinical Issues*, 32(2), 227-238.
- Goodman, M. ve New, A. (2000). Impulsive aggression in borderline personality disorder. *Curr Psychiatry Rep*, 2, 56-61.
- Goodman, M., New, A. S., Triebwasser, J., Collins, K. A. ve Siever, L. (2010). Phenotype, endophenotype, and genotype comparisons between borderline personality disorder and major depressive disorder. *Journal of personality disorders*, 24(1), 38-59.
- Grant, B. F., Chou, S. P., Goldstein, R. B., Huang, B., Stinson, F. S., Saha, T. D. ve Ruan, W. J. (2008). Prevalence, correlates, disability, and comorbidity of DSM-IV borderline personality disorder: results from the Wave 2 National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *The Journal Of Clinical Psychiatry*, 69(4), 533.
- Grilo, C. M., Shea, M. T., Sanislow, C. A, Skodol, A. E, Gunderson, J. G, Stout, R. L., Pagano, M. E., Yen, S., Morey, L. C., Zanarini, M. C. ve McGlashan, T.H. (2004). Two-year stability and change in schizotypal, borderline, avoidant and obsessive-compulsive personality disorders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72, 767–775.
- Gunderson, J. G, Singer, M. T. (1975). Defining borderline patients: an overview, *American Journal of Psychiatry*, 13, 1-10.
- Gunderson, J. G. (2011). Borderline personality disorder. *New England Journal of Medicine*, 364(21), 2037-2042.
- Gunderson, J. G. ve Links, P. S. (2008). *Borderline personality disorder: A clinical guide*. American Psychiatric Publishing, Inc..
- Gunderson, J. G., Stout, R. L., McGlashan, T. H., Shea, M. T., Morey, L. C., Grilo, C. M. ve Skodol, A. E. (2011). Ten-year course of borderline personality disorder: Psychopathology and function from the collaborative longitudinal personality disorders study. *Archives of General Psychiatry*, 68(8), 827-837.
- Hamberger L. K. (2009). *Risk Factors for intimate partner violence perpetration typologies and characteristics of batterers*. Oxford: Oxford University Press.

- Heise, L. L., (2011), *What works to prevent partner violence: An evidence overview*, Strive Research Consortium, Tackling the Structural Drivers of HIV.
- Hoertel, N., Peyre, H., Wall, M.M., Limosin, F.,ve Blanco, C. (2014). Examining sex differences in DSM-IV borderline personality disorder symptom expression using Item Response Theory (IRT). *Journal of Psychiatric Research*, 59, 213-219.
- Holmes, K. ve Sher, L. (2013). Dating violence and suicidal behavior in adolescents. *International journal of adolescent medicine and health*, 25(3), 257-261.
- Irmak, F. (2021). *Üniversiteli gençlerde öfke ve saldırganlık davranışının borderline kişilik yapılandırılmasıyla ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 669897).
- İftar, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutum ve davranışları* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 460101).
- Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. *Lancet*, 359(9315), 1423-9.
- Jordan, C. E., Nietzel, M. T. ve Walker, R. (2004). *Intimate partner violence: A clinical training guide for mental health professionals*. Springer Publishing Company
- Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (2021, 19 Ocak), İstanbul Sözleşmesi. Erişim adresi:
- Kaplan, B. (2020). Şiddetin toplumsal taşıyıcısı olarak flört şiddeti: Ankara örneği. *Kent Akademisi*, 13(3), 526-538.
- Karakurt, G. ve Silver, K. E. (2013). Emotional abuse in intimate relationships: The role of gender and age. *Violence and victims*, 28(5), 804-821.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Bilim Kitap Kırtasiye Yayınevi.
- Karatay, G. D. G. (2018) Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 62-71.
- Karsberg, S., Charak, R., Lasgaard, M., Bramsen, R. H., Hansen, N. B. ve Elklit, A. (2019). Patterns of childhood abuse and dating violence victimization among early adolescents from denmark: a latent class approach. *Psychology of Violence*.
- Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating violence victimization, relationship satisfaction, mental health problems, and acceptability of violence: A comparison of men and women. *Journal of Family Violence*, 22(6), 367–381.

- Kepir-Savoly, D. D., Özlem, U. ve Demirtaş-Zorbaz, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin çiftler arası şiddeti kabul düzeylerini etkileyen etmenler. *Türk Psikolojik Danışma Ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 173-183.
- Kernberg, O. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641-685.
- Kernberg, O.F. (2016). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Kırılılar, A. (2021). *Flört şiddetine maruz kalmış kadınlarda baş etme yöntemleri ve yaşam doyumu ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 716392).
- Klonsky, E. D. (2008). What is emptiness? Clarifying the 7th criterion for borderline personality disorder. *Journal of personality disorders*, 22(4), 418-426.
- Kocacık, F. ve Çağlayandereli, M (2009). Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Köroğlu, E. (2016). *Klinik psikopatoloji*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Kuo, J. R., Khoury, J. E., Metcalfe, R., Fitzpatrick, S., Goodwill, A. (2015). An examination of the relationship between childhood emotional abuse and borderline personality disorder features: The role of difficulties with emotion regulation. *Child Abuse & Neglect*, 39, 147– 155.
- Kutlu, M. A. (2018). Borderline kişilik bozukluğu: Bir gözden geçirme. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 11-20.
- Kütük, E.K., Gümüştas, F. ve Almış, B.H. (2018). Üniversite öğrencisi kızlarda flört şiddetinin belirleyicileri ve psikiyatrik sonuçlar açısından flört dışı şiddetten farklılıkları. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19 (2)
- Látalová, K. ve Praško, J. (2010). Aggression in borderline personality disorder. *Psychiatr Q*, 81, 239-251.
- Leichsenring, F., Leibing, E., Kruse, J., New, A. S. ve Leweke, F. (2011). Borderline personality disorder. *The Lancet*, 377(9759), 74-84.
- Lieb, K., Zanarini, M. C., Schmahl, C., Linehan, M. M. ve Bohus, M. (2004). Borderline personality disorder. *The Lancet*, 364(9432), 453-461.
- Livesley, W. J., Jang, K. L. ve Vernon, P. A. (1998). Phenotypic and genetic structure of traits delineating personality disorder. *Psychiatry Archives of General Psychiatry*, 55(10), 941.
- Logan, C. ve Blackburn, R. (2009). Mental disorder in violent women in secure settings: Potential relevance to risk for future violence. *Int J Law Psychiatry*, 32, 31-38.

- Mahler, M.S. Pine, F. ve Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Marganski, A. ve Melander, L. (2015). Intimate partner violence victimization in the cyber and real world: Examining the extent of cyber aggression experiences and its association with in-person dating violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 33(7), 1-25.
- Masterson, J. F. (2016). *Narsistik ve borderline kişilik bozuklukları bir bütüncül gelişimsel yaklaşım*. (M. Atakay, Çev.). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- McGlashan, T. H., Grilo, C. M., Skodol, A. E., Gunderson, J. G., Shea, M. T., Morey, L. C., ve Stout, R. L. (2000). The collaborative longitudinal personality disorders study: Baseline axis I(II and II(II diagnostic co-occurrence. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 102(4), 256-264.
- Merrill, L. L., Julie L. C., Thomsen C. J., Guimond, J. ve Milner, J. S. (2004). Perpetration of severe intimate partner violence: Premilitary and second year of service rates. *Military Medicine*, 170(8), 705-705.
- Mihçioğur, S. ve Akın, A. (2015). Flört şiddeti “şiddet’ li sevgi”. *Sağlık ve Toplum*, 25(2), 9-15.
- Miller, A. B., Williams, C., Day, C. ve Esposito-Smythers, C. (2017). Effects of cognitive distortion on the link between dating violence exposure and substance problems in clinically hospitalized Youth. *Journal of Clinical Psychology*, 73(6), 733-744.
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (2022). Flört şiddeti. Erişim adresi: <https://morcati.org.tr/>
- Morrow, J. ve Nolen-Hoeksema, S. (1990). Effects of responses to depression on the remediation of depressive affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(3), 519-527.
- Mulford, C. ve Giordano, P. C. (2008). Teen dating violence: A closer look at adolescent romantic relationships. *National Institute of Justice Journal*, 261(1), 31-40.
- Nathanson, M., Shorey, R.C., Tirone, V. ve Rhatigan, D.L. (2012). The prevalence of mental health disorders in a community sample of female victims of intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(1), 59-75.
- Niolon, P. H., Kearns, M., Dills, J., Rambo, K., Irving, S., Armstead, T. ve Gilbert, L. (2017). *Eliminating intimate partner violence across the lifespan: A technical package to prevent intimate partner violence, including teen dating violence*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Offenhauer, P. ve Buchalter, A. (2011). *Teen dating violence: A literature review and annotated bibliography*. Washington, D.C: Library of congress.

- Oğunc, N.E., Eren, N., Şahin, D., Temiz, E. ve Saydam, M.B. (2018). Borderline kişilik bozukluğunun MMPI profil özellikleri. *J Psychiatric Nurs*, 9, 161–9.
- O'Leary, K. D., Malone, J. ve Tyree, A. (1994). Physical aggression in early marriage: Prerelationship and relationship effects. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 62(3), 594–602.
- Oruçlular, Y. (2016). Sınırdaki kişilik bozukluğunun nedeni ve sonucu olarak kişiler arası travma: Gözden geçirmeye dayalı bir model önerisi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 76-88.
- Ögel, K., Tarı, I. ve Eke, C. Y. (2006). *Okullarda suç ve şiddeti önleme*. İstanbul: Yeniden Yayınları.
- Özçürümez, G., Tanrıverdi, N. ve Zileli, L. (2002). Sınır kişilik organizasyonu temelinde narsisistik kişilik bozukluğu ve yapay bozukluk: Psikanalitik psikoterapi süreci. *Türkiye Psikiyatri Derg.*, 13(2), 152-160.
- Özdere, M. ve Kürtül, N. (2018). Flört şiddeti eğitiminin, üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutumlarına etkisi. *Social science development journal*, 3(9).
- Özgür, G., Yörükoğlu, G. ve Baysan, A. L. (2011). Lise öğrencilerinin şiddet algıları, şiddet eğilim düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri hemşireliği dergisi*, 53-60.
- Özkan M. (2019). *Flört şiddetini önlemeye yönelik sivil toplum çalışmalarına dair bir değerlendirme* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 608492).
- Öztürk Karakuş, H. (2016). Persistent following as a form of social abuse -stalking- an evaluation based on motion pictures. *Route Educational and Social Science Journal*, 3(5), 117-132.
- Öztürk, N. (2017). *Gençler arası ilişkilerde flört şiddeti broşürü*. Ankara: Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği.
- Paris, J. (1997). Childhood trauma as an etiological factor in the personality disorders. *Journal of Personality Disorder*, 11(1), 34-49.
- Paris, J. ve Zweig-Frank, H. (2001). A 27-year follow-up of patients with borderline personality disorder. *Compr Psychiatry*, 42(6), 482-7.
- Paris, J., Brown, R. ve Nowlis, D. (1987). Long-term Follow-up of borderline patients in a general hospital. *Comprehensive Psychiatry*, 28(6): 530-535.
- Polat, O. (2017). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), 15-34.

- Pope, H. G., Jonas, J. M., Hudson, J. I., Cohen, B.M. ve Tohen, M. (1985) An empirical study of psychosis in borderline personality disorder. *Am J Psychiatry*, 142, 1285-129.
- Raine, A. (1993). Features of borderline personality and violence. *J of Clin Psychol*, 49, 277-281.
- Rakovec-Felser, Z. (2014). Domestic violence and abuse in intimate relationship from public health perspective. *Health Psychology Research*, 2(3), 62-67.
- Reed, L. A., Tolman, R. M. ve Ward, L. M. (2016). Snooping and sexting: Digital media as a context for dating aggression and abuse among college students. *Violence Against Women*, 22(13), 1-21.
- Richards, L. (2011). Stalking and harassment: The victim's voice, *Protection Against Stalking*, 1-24.
- Romans, S., Forte, T., Cohen, M. M., Mont, J. D. ve Hyman, I. (2007). Who is most at risk for intimate partner violence? a Canadian population-based study. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(12), 1495-1514.
- Roscoe, B. ve Benaske, N. (1985). Courtship violence experienced by abused wives: Similarities in patterns of abuse. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 34(3), 419-424.
- Rosenstein, L. K., Ellison, W. D., Walsh, E., Chelminski, I., Dalrymple, K., Zimmerman, M. (2018) The role of emotion regulation difficulties in the connection between childhood emotional abuse and borderline personality features. *Personality Disorders*. 9(6), 590-594.
- Ruiz-Hernández, J.A., García-Jiménez, J.J., Llor-Esteban, B. ve Godoy-Fernández, C. (2015). Risk factors for intimate partner violence in prison inmates. *Eur J Psychol Applied to Legal Context*, 7, 39-47.
- Ruppert, F. (2016). *Travmatik yaşantılar sembiyoz ve otonomi*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Sakarya, D. ve Çevik, A. (2007). Sınırdaki (Borderline) kişilik bozukluğu. *Türkiye Klinikleri*. J Int Med Sci, 3(12):40-6.
- Sansone, R. A., Lam, C. ve Wiederman, M. W. (2012). The relationship between illegal behaviors and borderline personality symptoms among internal medicine outpatients. *Comprehensive Psychiatry*, 53(2), 176-180.
- Schmahl, C. G., Elzinga, B. M., Vermetten, E., Sanislow, C., McGlashan, T. H. ve Bremner, J. D. (2003). Neural correlates of memories of abandonment in women with and without borderline personality disorder. *Society of Biological Psychiatry*, 54(2), 142-151.
- Schore, A. N. (2000). Attachment and the regulation of the right brain. *Attachment & Human Development*, 2(1), 23-47.

- Schwartz, C. A. (2003). *Adolescent dating violence and self-efficacy*. Australia: Victoria University.
- Shorey, R. C., Brasfield, H., Zucosky, H., Febres, J. ve Stuart, G. L. (2015). The relation between alcohol use and psychological, physical and sexual dating violence perpetration among male college students. *Violence Against Women*, 21(2), 151–164.
- Shorey, R. C., Febres, J., Brasfield, H. ve Stuart, G. L. (2012). Male Dating Violence Victimization and Adjustment: The Moderating Role of Coping. 6(3), 218-228.
- Sırım, M. (2021). *Genç yetişkinlerde flört şiddeti mağduriyeti ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel çarpıtmaların aracı rolünün incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 693353).
- Siegel, D. J. (1999). *The developing mind*. New York: Guilford Press.
- Sinnamon, G.C.B. (2014). Psychopathology and criminal behavior (chapter 11). W. Petherick (Ed.), *Applied crime analysis: A social science approach to understanding crime, criminals and victims* (s. 242-244) içinde. Cambridge: Academic Press.
- Sjödina, A.K., Wallinius, M., Billstedt E, Hofvanderb, B. ve Nilsson, T. (2017). Dating violence compared to other types of violence: Similar offenders but different victims, *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 9(2), 83–91.
- Skodol, A. E. ve Bender, D. S. (2003). Why are women diagnosed borderline more than men?. *Psychiatric Quarterly*, 74(4), 349-360.
- Skodol, A. E., Gunderson, J. G., Pfohl, B., Widiger, T. A. ve Siever, L. J. (2002). The borderline diagnosis I: Psychopathology, comorbidity, and personality structure. *Biol Psychiatry*, 15, 51(12), 936-50.
- Smith, P. H., White, J. W. ve Holland, L. J. (2003). A longitudinal perspective on dating violence among adolescent and college-age women. *American Journal of Public Health*, 93(7), 1104-1109.
- Smith, S. G., Chen, J., Basile, K. C., Gilbert, L. K., Merrick, M. T., Patel, N., Walling, M., & Jain, A. (2017). *The national intimate partner and sexual violence survey (NISVS): 2010-2012 state report*. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.
- Soloff, P. H., Lis, J. A., Kelly, T., Cornelius, J. ve Ulrich, R. (1994). Risk factors for suicidal behavior in borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 151(9), 1316-1323.

- Soloff, P.H., Meltzer, C.C. ve Becker, C. (2003). Impulsivity and prefrontal hypometabolism in borderline personality disorder. *Psychiatry Research: Neuroimaging*, 123(3), 153-163.
- Subaşı, N. ve Akın, A. (2003). Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. A. Akın (Ed.), *Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın* (s. 231-249) içinde. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Swart, L., A., Seedat, M., Stevens, G. ve Ricardo, I. (2002). Violence in adolescents' romantic relationships: findings from a survey amongst school-going youth in a South African community. *Journal of adolescence*, 25(4), 385-395.
- Swartz, M., Blazer, D., George, L. ve Winfield, I. (1990). Estimating the prevalence of borderline personality disorder. *Journal of Personality Disorder*, 4(3), 257-272.
- Şenyuva, G. ve Türk, B. (2020). *Borderline (sınır) kişilik bozukluğunun şiddet davranışı ile ilişkisinin bir vaka örneği üzerinden incelenmesi*. Olgularla Adli Tıp & Adli Bilimler (pp.31-41). Ankara: Akademisyen Kitabevi,
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (2014). *Nüfus etütleri enstitüsü*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). *Kadınlar için aile içi şiddetle mücadele el kitabı*. Ankara.
- Tangör, A. (2003). *Sınır durumunda yaşamak borderline*. İstanbul: Gendaş A. Ş.
- Temple, J. R., Choi, H.J., Reuter, T., Wolfe, D., Taylor, C.A., Madigan, S. ve Scott, L.E. (2017). Childhood corporal punishment and future perpetration of physical dating violence. *The Journal of Pediatrics*, 194, 233-237.
- Tomko, R. L., Trull, T. J., Wood, P. K. ve Sher, K. J. (2014). Characteristics of borderline personality disorder in a community sample: Comorbidity, treatment utilization, and general functioning. New York City: Guilford Publications Inc.
- Torgersen, S. (2012) *Epidemiology*. Oxford: Oxford University Press.
- Towswend, M.C. (2004). *Nursing diagnoses in psychiatric nursing*. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Tucker, H., C., Oslak, S., G., Young, M., L., Martin S., L., Kupper, L., L. (2001). Partner violence among adolescents in opposite-sex romantic relationships: findings from the national longitudinal study of adolescent health. *Am J Public Health*, 91(10), 1679–1685.
- Turan, R. (2018). *Üniversite öğrencilerinde gönül ilişkisinde şiddete yönelik tutumlar ile toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma boyutları, benlik saygısı ve sosyal onay arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi).

- Türk, B., N. Hamzaoğlu ve A. Yayak. (2019). Flört şiddeti üzerine bir inceleme. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*, 17.1, 73-81.
- Türkçapar, M. H. ve Işık, B. (2000). Borderline kişilik bozukluğu. *Psikiyatri Dünyası*, 4, 44-9.
- Uluocak, Ş., Gökulu, G. ve Bilir, O. (2014). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde stratejik bir başlangıç noktası: Partner şiddeti. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387.
- van der Kolk, B.A., Pelcovitz, D., Roth, S., Mandel, F.S., McFarlane, A. ve Herman, J.L. (1996) Dissociation, somatization, and affect dysregulation: The complexity of adaptation of trauma. *American Journal of Psychiatry*, 153(7), 83-93.
- Wagner, S., Baskaya, Ö., Lieb, K., Dahmen, N. ve Tadić, A. (2009). The 5-HTTLPR polymorphism modulates the association of serious life events (SLE) and impulsivity in patients with borderline personality disorder. *Journal of psychiatric research*, 43(13), 1067-1072
- Waldinger, R. J. ve Gunderson, J. G. (1984). Completed psychotherapies with borderline patients. *American Journal of Psychotherapy*, 38(2), 190–202.
- Wells, C. (1997). Stalking: The criminal law response, *Crim LR*, 463.
- Wesley, L. (2011). *The relationship between adult attachment style, problem solving skills, attitudes toward women, and intimate partner violence*. (Doctoral Thesis). Howard University, Washington.
- White, J. W. ve Koss, M. P. (1991). Courtship violence: Incidence in a national sample of higher education students. *Violence and Victims*, 6(4), 247-256.
- Widiger, T. A. ve Weissman, M. M. (1991). Epidemiology of borderline personality disorder. *Psychiatric Services*, 42(10), 1015-1021
- Widom, C. S., Czaja, S. J. ve Paris, J. (2009). A prospective investigation of borderline personality disorder in abused and neglected children follow up into adulthood. *Journal of Personality Disorder*, 23(5): 433-446.
- Wolfe, D. A., Scott, K., Wekerle, C. ve Pittman, A. L. (2001). Child maltreatment: Risk of adjustment problems and dating violence in adolescence. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 40(3), 282-289.
- World Health Organization (2002) *World report on violence and health*. Geneva: WHO.
- World Health Organization (2013). *Violence and injury prevention*. Geneva: WHO.

- Yarkovsky, N. (2016). *Experiences of dating violence in emerging adult couples: The role of attachment style and emotion regulation* (Doctoral Thesis). Windsor University, Ontario.
- Yavuz, M. F. (2003). Cinsel saldırı olgusuna profesyonel yaklaşımda mezuniyet sonrası eğitimin etkisi, *Adli Tıp Bülteni*, 6(3), 111-118.
- Yazıcı, K. ve Yazıcı, A.E. (2010). Dürtüselliğin nöroanatomik ve nörokimyasal temelleri. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2, 254-280.
- Yörüktepe, İ. (2021). *Üniversite öğrencilerinin aşka ve flört şiddetine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 688026).
- Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 350200).
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Dubo, E. D., Sickel, A. E., Trikha, A., Levin, A. ve Reynolds, V. (1998). Axis II comorbidity of borderline personality disorder. *Comprehensive psychiatry*, 39(5), 296-302.
- Zanarini, M. C., Skodol, A. E., Bender, D., Dolan, R., Sanislow, C., Schaefer, E. ve Gunderson, J. G. (2000). The collaborative longitudinal personality disorders study: Reliability of axis I and II diagnoses. *Journal of personality disorders*, 14(4), 291-299.
- Zanarini, M. C., Williams, A. A., Lewis, R. E., Reich, R. B., Vera, S. C., Marino, M. F., Levin, A., Yong, L. ve Frankenburg, F. R. (1997). Reported pathological childhood experiences associated with the development of borderline personality disorder. *The American Journal of Psychiatry*, 154(8), 1101–1106.
- Zanarini, M. C., Yong, L., Frankenburg, F. R., Hennen, J., Reich, D. B., Marino, M. F. ve Vujanovic, A. A. (2002). Severity of reported childhood sexual abuse and its relationship to severity of borderline psychopathology and psychosocial impairment among borderline inpatients. *The Journal of nervous and mental disease*, 190(6), 381-387.
- Zimmerman, M. ve Morgan, T. A. (2013). Problematic boundaries in the diagnosis of bipolar disorder: the interface with borderline personality disorder. *Current psychiatry reports*, 15(12), 1-10.
- Zlotnick, C., Rothschild, L., Zimmerman, M. (2002). The role of gender in the clinical presentation of patients with borderline personality disorder. *The Journal of Personality Disorder*, 16(3), 277-282.

EKLER LİSTESİ

EK-A

Kişisel Bilgi Formu

1. Yaş:
2. Cinsiyet: Kadın / Erkek
3. Eğitim durumu:
4. Mevcut romantik ilişki : Var / Yok (varsa ne kadardır var?)
5. Yaşanılan şehir:
6. Eğitim durumu:
7. Sosyoekonomik durum: İyi / Orta / Kötü
8. Alkol kullanımı: Sık / Ara sıra / Hiç
9. Sigara kullanımı: Evet / Hayır
10. Tıbbi rahatsızlık durumu: Var / Yok (varsa ne kadardır var?)
11. Daha önce psikiyatrik bir yardım aldınız mı? : Evet / Hayır (evetse ne zamandır)
12. Çocukluğunuzda aile içi şiddete maruz kaldınız mı? : Evet / Hayır
13. Şu ana kadar yaşadığınız romantik ilişkinizde şiddete maruz kaldınız mı?: Evet / Hayır
14. Şu ana kadar yaşadığınız romantik ilişkinizde şiddete başvurduunuz mu?: Evet / Hayır
15. Flörtünüz dışınızdaki kişilerden fiziksel, cinsel veya psikolojik şiddete maruz kaldınız mı?: Evet / Hayır (Varsa kim?)

Flört Şiddeti Tutum Ölçeği

	K e s i n K a t ı l m ı y o r u m	K a t ı l m ı y o r u m	K a r a r s ı z ı m	K a t ı l ı y o r u m	K e s i n K a t ı l ı y o r u m
1. Kız/erkek arkadaşlığında ilişkinin sürdürülmesi için, tehdit bir araç olarak kullanılabilir.					
2. Kız /erkek arkadaşlığında şiddet karşılıklı saygının olmadığı bir göstergesidir.					
3. Kız /erkek arkadaşlığında şiddet bazen uygulanabilir.					
4. Kız /erkek arkadaşlığında şiddetin olması ilişkiyi düzene sokar.					
5. Kız /erkek arkadaşlığında şiddetin olması normal karşılanmalıdır.					
6. Gerektiğinde erkekler, kız arkadaşına vurabilir.					
7. Gerektiğinde kızlar, erkek arkadaşına vurabilir.					
8. Fiziksel şiddet (tokat, tekme, vurma vb.) uygulayan erkek daha çekicidir.					
9. Kız/erkek arkadaşlığında namus ve ahlak kurallarına uyulmaması fiziksel şiddet nedeni olabilir.					
10. Kız/erkek arkadaşların birbirlerine küçük çaplı vurmaları kabul edilebilir.					
11. Erkekler, kız arkadaşının hoşuna gitmesi için davranışlarını değiştirmelidir.					
12. Kızlar, erkek arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
13. Erkekler, kız arkadaşının her istediğini yapmalıdır.					
14. Topluluk içerisinde kızlar yerine erkek konuşmalıdır.					
15. Gerçek sevgi kız/erkek arkadaşının her istediğini yerine getirmeyi gerektirir.					
16. Kızlar ağlayarak erkek arkadaşına her istediğini yaptırabilir.					
17. Kız/erkek arkadaş birbirlerinin para harcamasına karışamaz.					
18. Erkekler, kız arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
19. Kızlar, erkek arkadaşının kazandığı parayı kontrol etmelidir.					
20. Kız/erkek arkadaşlar birbirlerinin banka kartlarının					

	K e s i n K a t ı l m ı y o r u m	K a t ı l m ı y o r u m	K a r a r s ı z ı m	K a t ı l ı y o r u m	K e s i n K a t ı l ı y o r u m
şifrelerini bilmelidirler.					
21. Kızlar, erkek arkadaşının uygun gördüğü şekilde para harcamalıdır.					
22. Kızların daha önceden cinsel deneyimi varsa, erkek onu cinsel ilişkiye zorlayabilir.					
23. Erkekler, kız arkadaşlarını cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
24. Kızlar, erkek arkadaşlarını cinsel zorlamada bulunmamalıdır.					
25. Erkeğin, kız arkadaşını okşama öpme gibi cinsel davranışlarda bulunurken onun onayını almasına gerek yoktur.					
26. Erkekler kız arkadaşlarını cinsel yakınlaşmaya zorlayabilir.					
27. Kız/erkek arkadaşlığında cinsel zorlama olmamalıdır.					
28. Flört döneminde cinsel eylem yalnızca erkeklerin hakkı olabilir.					

Borderline Kişilik Envanteri

Aşağıdaki cümlelerden size uygun olanlarını işaretleyiniz.

1. Sık sık panik nöbetleri geçiririm. **DOĞRU / YANLIŞ**
2. Son zamanlarda beni duygusal olarak etkileyen hiçbir şey olmadı. **DOĞRU / YANLIŞ**
3. Çoğu kez gerçekte kim olduğumu merak ederim. **DOĞRU / YANLIŞ**
4. Çoğu kez başıma iş açacak risklere girerim. **DOĞRU / YANLIŞ**
5. Başkaları bana yoğun ilgi gösterdikleri zaman kendimi boğulmuş hissedirim. **DOĞRU / YANLIŞ**
6. Bazen içimde bana ait olmayan başka bir kişi ortaya çıkar. **DOĞRU / YANLIŞ**
7. Gerçekte olmadığı halde acayip şekiller veya görüntüler gördüğüm oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
8. Bazen çevremdeki insanlar ve nesnelerin gerçek olmadığını hissedirim. **DOĞRU / YANLIŞ**
9. Başkalarına yönelik duygularım bir uçtan bir uca çok hızlı değişir (Ör. Sevgi ve beğeniden nefret ve hayal kırıklığına). **DOĞRU / YANLIŞ**
10. Çoğu kez değersizlik ya da umutsuzluk duygusuna kapılırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
11. Çoğu kez paramı çarçur ederim ya da kumarda kaybederim. **DOĞRU / YANLIŞ**
12. Gerçekte kimse olmadığı halde hakkımda konuşan sesler duyduğum oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
13. Eğer 12. maddeye “EVET” dediyseniz aşağıdaki cümlelerden sizin için uygun olanını seçiniz:
 - a. Bu sesler benim dışımdan gelmiştir.
 - b. Bu sesler içimden gelmiştir.
14. Yakın ilişkilerde hep incinirim. **DOĞRU / YANLIŞ**
15. Bana uymayan biçimde hissettiğim ya da davrandığım oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
16. Bir kukla gibi dışarıdan yönetiliyormuş ve yönlendiriliyormuş gibi hissettiğim oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
17. Herhangi birine fiziksel olarak saldırıda bulunduğum oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**

18. Düşüncelerim başkaları tarafından okunuyormuş gibi hissettiğim oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
19. Bazen gerçekte suç işlemediğim halde, sanki işlemişim gibi suçluluk hissederim. **DOĞRU / YANLIŞ**
20. Bilerek kendime bedensel zarar verdiğim oldu **DOĞRU / YANLIŞ**
21. Bazen gerçekte olmadığı halde insanların ve nesnelere görünümünün değiştiği hissine kapılırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
22. Yoğun dini uğraşlarım olmuştur. **DOĞRU / YANLIŞ**
23. Duygusal ilişkilerimde çoğunlukla ne tür bir ilişki istediğimden emin olamam. **DOĞRU / YANLIŞ**
24. Bazen bir kahin gibi gelecekle ilgili özel hislerim olur. **DOĞRU / YANLIŞ**
25. Bir ilişki ilerledikçe kendimi kapana kısılmış gibi hissederim. **DOĞRU / YANLIŞ**
26. Gerçekte kimse olmadığı halde bir başka insanın varlığını hissettiğim oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
27. Bazen bedenim ya da bedenimin bir kısmı bana acayip veya değişmiş gibi görünür. **DOĞRU / YANLIŞ**
28. İlişkiler çok ilerlerse, çoğunlukla koparma gereksinimi duyarım. **DOĞRU / YANLIŞ**
29. Bazen birilerinin peşimde olduğu hissine kapılırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
30. Sık sık uyuşturucu kullanırım (esrar, hap gibi). **DOĞRU / YANLIŞ**
31. Başkalarını kontrol altında tutmaktan hoşlanırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
32. Bazen özel biri olduğumu hissederim. **DOĞRU / YANLIŞ**
33. Bazen dağılıyormuşum gibi hissederim **DOĞRU / YANLIŞ**
34. Bazen bana bir şeyin gerçekte mi yoksa yalnızca hayalimde mi olduğunu ayırt etmek zor gelir. **DOĞRU / YANLIŞ**
35. Çoğu kez sonuçlarını düşünmeden içimden geldiği gibi davranırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
36. Bazen gerçek olmadığım duygusuna kapılırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
37. Bazen bedenim yokmuş ya da bir kısmı eksikmiş hissine kapılırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
38. Çoğu kez kabus görürüm. **DOĞRU / YANLIŞ**
39. Çoğu kez başkaları bana gülüyormuş ya da hakkımda konuşuyormuş hissine kapılırım. **DOĞRU / YANLIŞ**

40. Çoğu kez insanlar bana düşmanmış gibi gelir. **DOĞRU / YANLIŞ**
41. İnsanların kendi düşüncelerini benim zihnime soktuklarını hissettiğim oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**
42. Çoğu kez gerçekten ne istediğimi bilmem. **DOĞRU / YANLIŞ**
43. Geçmişte intihar girişiminde bulundum. **DOĞRU / YANLIŞ**
44. Bazen ciddi bir hastalığım olduğuna inanırım. **DOĞRU / YANLIŞ**
45. “Alkol, uyuşturucu ya da hap alışkanlığım vardır”. **DOĞRU / YANLIŞ**

Eğer yanıtınız “EVET” ise aşağıdakilerden uygun olanlarını işaretleyiniz.

- a. Alkol b. Uyuşturucu c. Hap

46. Bazen bir rüyada yaşıyormuş ya da yaşamım bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiyormuş hissine kapılıyorum.

47. Çoğu kez bir şeyler çalarım. **DOĞRU / YANLIŞ**

48. Bazen öyle açlık nöbetlerim olur ki önüme gelen her şeyi silip süpürürüm. **DOĞRU / YANLIŞ**

49. Aşağıdaki konularla ilgili sorulan sorularda çoğu kez kendimi rahatsız hissederim.

- a. Politika b. Din c. Ahlak (iyi-kötü)

50. Bazen aklımdan birilerini öldürme düşüncesi geçer. **DOĞRU / YANLIŞ**

51. Yasalarla başımın derde girdiği oldu. **DOĞRU / YANLIŞ**

52. Yukarıdaki maddelerde anılan yaşantılardan herhangi birini ilaç etkisi altında yaşadığınız oldu mu?

Eğer yanıtınız “EVET” ise ilgili maddelerin numaralarını yazınız:

(.....)

53. Yukarıdaki maddelerde anılan yaşantılardan herhangi birini psikoterapi sırasında yaşadığınız oldu mu?

Eğer yanıtınız “EVET” ise ilgili maddelerin numaralarını yazınız:

(.....),

ÖZGEÇMİŞ

Fatma Özkan, 2015 yılında İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'ne kabul edildi. Lisans eğitimi sırasında stajlarını T.C Adalet Bakanlığı Aile Mahkemesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği'nde tamamladı. 2019 yılında psikoloji bölümünden mezun oldu. 2020 yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisansı'na kabul edildi. Yüksek lisansının son senesinde süpervizyon altında danışan görmeye başladı. 2022 yılında İstanbul Gelişim Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programından mezun oldu.

